

VÅRE ROVDYR

NR 1/2000

ÅRGANG 14

INNHold:

Leder	side 3
Ny redaktør	4
Staten anker	5
Mot endring av viltloven	7
Differensiert forvaltning av ulv	8
Viggo Ree	10
Kunstneren Viggo Ree	13
Nye nettsider	14
Realistisk alternativ	16
...til Rødhetta	18
Historien om Läfto	20
Läfto på utstilling	23
Ulvehyl i Paris	24
Erstatningspolitikk	25
Miljøvernministeren møtte organisasjonene ...	25
Mangelfullt oppsyn	26
Sporingsgruppe for ulv	27
Møte med gammel med kongeørn	28
Gaupejakt uten resultat	29
Ulven	29
Nye bøker	30
Foreningen Våre Rovdyr	31
Verv medlemmer	32

Foreningen Våre Rovdyr inviterer til

ÅRSMØTE

27. mai kl. 16.00 på Ljøråtunet (tidligere Tryslingen).

ÅRSMØTESAKER:

1. Godkjenning av innkalling og sakliste
2. Valg av referent/ordstyrer
3. Årsmelding
4. Regnskap/budsjett
5. Kontingent 2001
6. Valg

Kaffepause - bevertning- salg- utlodning etc.

Foredrag av Tarald Seldal m.fl.

Ljøråtunet ligger inn mot Fuluffjellet - i kjent bjørneterreng. Vi har derfor planlagt en bjørnetur med peiling og sporing med muligheter for observering av vinterens hi. Start fra Ljøråtunet søndag morgen kl. 9.

Overnatting i hytter. Pris lørd./sønd. inkl. tre retters middag kr. 450,-. Ta med sovepose eller sengetøy.

Påmelding til Berit 22229719 el. 92652792, Geir 63908535 el. 90774134, Erling 94149642

STYRET ØNSKER ALLE HJERTELEG VELKOMMEN!

Tidsskriftet Våre Rovdyr

er medlemsorgan for Foreningen Våre
Rovdyr og utkommer fire ganger i året.
Opplag 2000

Redaktør: Ottar Johansen, Heståsen,
4827 Frolands Verk, tlf. og fax
37038375, e-post: otjohan@online.no

Ansvarlig utgiver/ redaksjon:
Foreningens styre

Leder: Berit Lind, Sophus Aars vei 27,
0588 Oslo, tlf. p. 22229719
e-post: berlinda@online.no

Sekretær: Yngve Kvebæk,
Maridalsveien 225c, 0467 Oslo, tlf. p.
22950866, a. 23185607, mob. 91544191
e-post: ykvebak@online.no

Trykk: Mæland Offset as, Boks 1598
Stoa, 4857 Arendal,
e-post: trykkeriet@maeland.no

Foreningen Våre Rovdyr, Postboks 195, 2151 Årnes

ISSN: 0801-4728

*FORSIDEN: Våre Rovdyr vil helst
bringe bilder av levende rovdyr.
Bjørnen på omslaget er død og
utstoppet. Det er bjørnen "Läfto", som
ble skutt i Aust-Agder i 1998. Den er nå
utstilt på Agder Naturmuseum i
Kristiansand i håp om at økt kunnskap
om bjørn i norsk natur vil skape
forståelse for at vi må ta vare på våre
bestander av store rovdyr.
(foto: Ottar Johansen)*

ULVEN - en naturlig del av vår fauna

Den voksende ulvebestanden i Skandinavia er en gledelig begivenhet for de fleste av oss.

En økende ulvestamme på norsk side er spennende, men stiller også store krav til riktig forvaltning. I slutten av januar 2000 var det kjent i alt 7 familiegrupper av ulv i Skandinavia. En av disse manglet lederpar, noe som er nødvendig for å få yngling. Fra 19 til 22 ulver har hittil i vinter hatt fast tilhold på norsk side i de tre østlandsfylkene. Videre hadde omkring 17 ulver tilhold på tvers av riksgrensen. Det vil si totalt 36 til 39 dyr. Fortsatt er ulven altså svært sårbar og trenger et sterkt vern i lang tid fremover.

I tillegg har vår forening sammen med WWF Verdens Naturfond og Norges Naturvernforbund vunnet rettsaken mot Staten 20. desember 1999 som ønsket felling av ulveparet vest for Glomma i Stor-Elvdal. Det var en stor seier!

Vi har i mellomtiden fått en ny regjering med Siri Bjerke som miljøvernminister. Mange innen miljøvern har en del forventninger nettopp til Siri Bjerke, fordi hun ved flere anledninger har signalisert positive holdninger til natur- og miljøvern. Stor var skuffelsen da hun gikk ut i Dagsrevyen fredag 14. april og meddelte at man hadde planer om at nettopp ulveparet vest for Glomma i Stor-Elvdal og Rendalen skulle felles. I sammenheng med dette ønsker myndighetene nå å endre viltlovens § 12. Kort fortalt ønsker myndighetene å gi fellingstillatelse *før* rovvillet gjør skade. Dette kan gi store negative konsekvenser for ulvestammen om det går igjennom.

Offentlige myndigheter, politiske partier og sauenæringen ser ut til å ønske en forvaltning som i praksis vil være en stor trussel for rovdyrene. Det største presset kommer fra sauenæringen selv. De roper ulv og casher inn!

- De syv siste årene har sauebøndene sikret seg 200 millioner kroner i erstatning for rovdyrskader, til tross for at bare ti prosent av skadene er blitt dokumentert.

- Sauenæringen produserer kjøtt for cirka 625 millioner kroner i året, mens den mottar 1,6 milliarder kroner i statlig budsjettstøtte. Norsk sauekjøtt er gjennomsnittlig subsidiert med 70 kroner per kilo.
- Siden 1992 har staten bevilget 128 millioner kroner til å omstille sauenæringen og skille sau og rovdyr. I samme periode har sauebøndene vanskeliggjort arbeidet ved å doble antallet sauer i rovdyrenes kjerneområder.

Det handler om en næring som får betydelige offentlige midler hvert eneste år. Når det ropes om ulv i Stor-Elvdal og andre steder, ropes det i virkeligheten om penger. Store penger.

Det er på høy tid å stille krav til sauenæringen. Det burde være forbud mot å øke sauebestanden i rovdyrutsatte områder. De skulle heller ikke fått erstatning for rovdyrtap i slike tilfeller. Det er hele holdningen det er noe galt med.

I 1999 fikk bøndene 28 millioner kroner til såkalt forebyggende tiltak og omstilling. Dette ble en total fiasko. I tillegg fikk næringen millioner av kroner i kompensasjon for bortkommen sau. Det er å håpe at myndighetene får opp øynene for hvilken vanvittig sløsing med midler dette er. Om erstatning for rovdyrskader fjernes, stilner kanskje "rovdyrhatet"?

Det er på høy tid at ulven får sin fortjente plass i vår fauna. Her hører den til. Mer enn sauen! Beitesesongen er snart i gang . . .

*Berit Lind,
leder av Foreningen Våre Rovdyr*

Ny redaktør for et nytt tidsskrift

Argang 13 står det utenpå forrige nummer av tidsskriftet *Våre Rovdyr*. Det står det respekt av. I 13 år har tidsskriftet brakt aktuelt og informativt stoff om rovdyr situasjonen i Norge, og knyttet medlemmene i foreningen sammen. Tidsskriftet hadde funnet sin form, med Viggos karakteristiske tegninger, og grundig og omfattende dokumentasjon. Det var et godt grunnlag for å holde seg orientert om det som rørte seg omkring et omfattende og komplisert saksområde.

Vi har gått inn i et nytt årtusen, og tidsskriftet har fått en ny redaktør. Det kan være en god anledning til en omlegging av tidsskriftet. Den mest åpenbare er at det nå kommer i a4-format. Større sider gir bedre muligheter til en livligere presentasjon av stoffet og bedre muligheter for bruk av bilder og illustrasjoner.

Som ny redaktør er jeg opptatt av å utvikle bladet. En redaktør er opptatt av å øke opplaget og få flere lesere. Så lenge tidsskriftet bare går til foreningens medlemmer, er dette selvsagt nært knyttet til foreningens medlemstall. Blant de viktige spørsmål som foreningen må arbeide med i tida som kommer, er medlemsverving. Mye er oppnådd, og kan oppnås, ved å arbeide som en liten, effektiv aksjonsgruppe. Men for å få tyngde bak vår sak, trenger vi mange medlemmer og støtte blant et bredest mulig publikum.

For å drive en stor medlemsorganisasjon, trengs det penger. Kravet til en tilnærmet profesjonell drift øker også parallelt med en medlemsøkning. For å drive profesjonelt, trengs det penger. Et første mål er å få økonomi til å engasjere Viggo Ree på heltid som medietalsmann for foreningen.

Mange medlemmer gir inntekter i form av medlemskontingent. Spørsmålet om størrelsen på medlemskontingenten er viktig. Hittil har vi hatt en lav nedre medlemskontingent, med invitasjon til å betale mer. Hvor mange benytter seg av denne glimrende anledningen til å støtte rovdyr-saken? Et stort medlemstall kan også åpne muligheten for større økonomisk støtte over statsbudsjettet.

Som ny redaktør ønsker jeg å være med å produsere et interessant og leseværdig blad. Selv er jeg en alminnelig naturverner uten spesielle kunnskaper om biologi eller rovdyr. Gjennom et langt liv som journalist har jeg vært opptatt av menneskenes situasjon. Rovdyrsaken gjelder like mye mennesker som dyr. Derfor finner jeg det

naturlig å rette kikkerten ikke bare mot rovdyra, men også mot menneskene som ønsker å bevare dem i naturen, og mot dem som vil utrydde dem.

Samtidig som vi vil rette søkelyset på konflikten, og alt som gjøres feil, ønsker vi også å trekke fram det som er positivt, det som kan redusere konfliktnivået. Vi vil gjerne presentere forslag til gode løsninger, og praktiske eksempler på hva som kan gjøres for at vi kan ha både husdyrnæring og rovdyr i landet.

Rovdyrsaken inneholder mye konfliktstoff. Den setter sterke følelser i sving, noe som resulterer i mye mediaoppmerksomhet. Engasjementet er stort, på begge kanter. Dette gir oss en enestående mulighet. Om vi greier å presentere et godt tilbud, har vi muligheten til å samle mange rundt vår forening.

Tidsskriftet kan vi bruke aktivt i medlemsvervingen. Gi det til venner når du har lest det. Bestill ekstra eksemplarer om du kjenner flere som kan være interessert. Den mest effektive form for informasjon, er den du kan gi direkte til mennesker du omgås i ditt nærmiljø.

En redaktør har drømmer. En drøm er at tidsskriftet *Våre Rovdyr* kan legges ut til salg hos bladforhandlere og selges i store opplag. Muligheten foreligger. Men først må vi ha et godt og leseværdig tidsskrift som kommer ut regelmessig og pålitelig. Til dette trenger jeg all mulig hjelp fra medlemmene: Gode artikler, bilder, tegninger, rapporter, reportasjer og intervjuer. Og ikke minst tips! Har du en god idé til en sak vi bør ta opp i tidsskriftet, en interessant person vi kan intervjuer? Ta kontakt, så kan vi kanskje samarbeide om det endelige produktet. I første omgang kan vi ikke by på annet enn takk, og en best mulig presentasjon i tidsskriftet.

Ellers ber jeg om forståelse for at det vil ta tid å lære foreningen, medlemmene, alt den står for av kunnskaper og erfaring å kjenne. Her er jeg en nybegynner, som trenger støtte og opplæring.

Velkommen til tidsskriftet, eller skal vi kanskje heretter si magasinet, *Våre Rovdyr* i det nye hundreåret. Det hundreåret da vi greide å etablere nye, levedyktige bestander av de store rovdyra i vårt land.

Ottar Johansen
Redaktør

Heståsen, 4827 Frolands Verk, tlf. og fax 37038375, e-post: otjohan@online.no, <http://home.sol.no/~otjohans>

Staten anker ulvedommen til lagmannsretten

Staten ved Miljøverndepartementet har i brev av 20. februar anket dommen i byrettssaken 20.12.-99 inn for Borgarting lagmannsrett. Ankeren vil i lagmannsretten nedlegge påstand om at Staten ved Miljøverndepartementet frifinnes og tilkjennes omkostninger for by- og lagmannsrett.

I ankeerklæringen pekes det på at Miljøverndepartementet har utarbeidet et forslag til endring av viltloven, der den aktuelle bestemmelsen i par. 12 dels er foreslått presisert og dels foreslått endret. Høringsrunden er nå avsluttet, og forslaget om lovendring vil bli fremmet for Stortinget i løpet av vårsesjonen. Dersom departementets forslag blir vedtatt, vil behovet for rettslig avklaring gjennom domsstolsbehandling falle bort. Denne anken vil i såfall bli trukket.

Oslo byrett avsa 20.12.-99 dom med følgende domsslutning:

1. Miljøverndepartementets vedtak av 5. mars 1999, som stadfester Direktoratet for naturforvaltnings vedtak av 15. januar 1999 om fellingstillatelse på to ulver i Stor-Elvdal og Rendalen kommuner er ugyldig.
2. Staten v/ Miljøverndepartementet tilpliktes innen to uker fra dommens forkynnelse å betale Foreningen Våre Rovdyr, Norges Naturvernforbund og WWF Verdens Naturfond saksomkostninger med kr. 94.412,-.

Dommen ble forkynt 22. desember i fjor.

Staten ved Miljøverndepartementet anfører i sin anke at dommen bygger på feil rettsanvendelse og feil bevisvurdering:

– Oslo byrett uttaler på side 21 i dommen at viltloven § 12 og tilhørende forskrifter gir hjemmel for felling av rovdyr dersom det er konstatert faktisk skade og det kan påregnes at skadene vil fortsette selv med visse forebyggende tiltak. Flere sesonger kan vurderes i sammenheng, slik at felling kan skje vinterstid selv om skadefaren da ikke er akutt (f.eks. fordi sauer ikke er på beite). En forutsetning er at den samlede skade vurderes å være av vesentlig betydning. Dette er en rettsoppfatning som etter

statens syn er korrekt når det gjelder forståelse av forskriften, og det aktuelle vedtaket bygger på en slik rettsforståelse.

Retten legger til grunn at "betydelig" er et relativt begrep, hvis nærmere innhold vil variere fra situasjon til situasjon. Retten tar her et korrekt utgangspunkt for vurderingen av om kravet til betydelig skade er oppfylt.

Oslo byrett har imidlertid lagt til grunn et krav til skadeomfang som det ikke er rettslig grunnlag for. Byretten uttaler at "Inntil minimumsnivået er nådd, er kravet til faktisk og fremtidig skade så høyt at forvaltningens og eierens innsats vil måtte konsentreres om forebyggende tiltak". "Med slike tiltak vil det bare i unntakstilfelle kunne tenkes et relevant skadenivå i denne fase". Og videre heter det "Avliving av ulv vil i denne fasen i realiteten være knyttet til nødverge av mennesker og ved direkte pågående angrep på husdyr". Byretten har satt et krav til skadeforvoldelse som er så høyt at det i praksis fratar forvaltningen muligheten til å felle ulv på dagens bestandsnivå. Byretten har ikke rettskildemessig forankring for en slik innskrenkende tolkning av viltlovens § 12. Både etter viltloven og etter Bern-konvensjonen har forvaltningsmyndighetene kompetanse til å treffe vedtak om felling av rovdyr ut over de rammer byretten her trekker opp.

Også Utmarkskommunenes sammenslutning har sluttet seg til anken.

FVR, NN og WWF har 20. mars sendt anketilsvar til Borgarting lagmannsrett:

– Ankemotpartene –Foreningen Våre Rovdyr, Norges Naturvernforbund og WWF Verdens Naturfond, vil anføre at byrettens dom er riktig, når den, i likhet med hva Oslo namsrett la til grunn, bygger på at det aktuelle forvaltningsvedtak er i strid med viltloven § 12 og forvaltningsforskriftens § 3.

Ankemotpartene vil gjøre gjeldende de samme anførsler som for namsretten og byretten. De vil således fastholde at departementets vedtak av 5. mars 1999 er ugyldig, ved at det mangler hjemmel i viltlovens § 12 sammenholdt med forskriftens § 3. Det foreligger således en materiellrettslig kompetansemangel.

(Forts. neste side)

(forts. fra
foregående side)

Ankemotpartenes rettslige anførsler kan kort oppsummeres slik:

Det påhviler Norge, som riktig lagt til grunn av byretten, etter Bern-konvensjonen et selvstendig ansvar for å oppfylle konvensjonens forpliktelse om å opprettholde en levedyktig bestand av ulv i Norge. Viltlovens § 12 må i samsvar med konvensjonen tolkes slik at fellingstillatelse ikke kan gis hvis dette kan være skadelig for ulvens overlevelse. Bern-konvensjonens forutsetning på dette punkt representerer en direkte, materiell begrensning i forvaltningens adgang til å gi fellingstillatelse. Når denne forutsetning er brutt, foreligger det en materiellrettslig kompetansemangel som må føre til ugyldighet.

Videre er fellingsvedtaket i strid med Stortingets forutsetninger om et særlig strengt vern av ulven frem til målet om 8–10 familiegrupper er nådd. Stortingets forutsetninger må innfortolkes som begrensninger i forvaltningens myndighet til å gi adgang til fellingstillatelse. Forutsetningene representerer således en materiellrettslig begrensning for forvaltningens kompetanse, slik at brudd på disse forutsetninger medfører ugyldighet. Subsidiært under dette punkt, hvis ikke Stortingets forutsetninger anses som en materiellrettslig begrensning, må det regnes som en saksbehandlingsfeil (mangelfull begrunnelse) at det i vedtaket ikke er drøftet om Stortingets forutsetninger om en helt spesiell situasjon for å gi fellingstillatelse er oppfylt.

Det vil bli anført at det er i strid med viltloven sammenholdt med forskriftene å legge avgjørende vekt på fremtidig skadepotensial ved vurderingen av om grunnvilkåret for fellingstillatelse er til stede. Fellingsvedtaket, som legger avgjørende vekt på faren for fremtidig skade, ligger således utenfor de rammer loven fastsetter og er også av denne grunn ugyldig.

Det er også i strid med loven sammenholdt med forskriftene når direktoratet med støtte av departementet har tatt hensyn til kriteriene i forskriftens § 3 annet ledd ved vurderingen av om lovens grunnvilkår om betydelig skade er oppfylt.

Det er videre i strid med loven å gi fellingstillatelse ut fra en såkalt arealsonestrategi.

Endelig vises det til at fellingstillatelse, i hvert fall i utgangspunktet, skal være rettet

mot særskilte individer som gjør betydelig skade og skal vanligvis bare gis i den periode av året skader kan oppstå.

Med hensyn til domstolenes prøvelsesrett i denne sak, vil ankemotpartene bemerke:

Domstolene vil alltid kunne prøve den generelle lovtolkning. Anvendt på vår sak innebærer det at domstolene kan prøve fullt ut det som er de vesentligste elementer i ankemotpartenes argumentasjon. Domstolene må således kunne prøve fullt ut om man ved vurderingen av om grunnvilkåret "skade av vesentlig betydning" er oppfylt, kan legge vekt på fremtidig skademulighet. Videre kan domstolene prøve fullt ut om viltloven og forskriftene må tolkes i samsvar med Norges forpliktelse etter Bern-konvensjonen slik at fellingstillatelse ikke kan gis hvis dette vil være skadelig for ulvens overlevelse. Domstolene kan også prøve fullt ut om viltloven med forskrifter må tolkes i samsvar med Stortingets forutsetninger, slik at hvert individ av ulv skal ha strengt vern, og at fellingstillatelse bare kan gis i helt spesielle tilfelle. Det samme gjelder spørsmålet om det er relevant å ta hensyn til kriteriene i forskriftens § 3 annet ledd samt forslag til soneringsplan ved vurderingen av om vilkårene for fellingstillatelse er oppfylt.

Hvorvidt domstolene kan prøve subsumsjonen med hensyn til om det i dette tilfellet forelå "skade av vesentlig betydning" står i saken mindre sentralt. Ankemotpartene vil imidlertid si seg enig i byretten i at den skade som er påvist i nærværende sak, ikke er tilstrekkelig til å gi hjemmelsgrunnlag for vedtak om felling av et antatt produktivt ulvepar, når situasjonen er at ulven fortsatt er direkte truet.

Ankemotpartene har notert seg at Statens anke vil bli trukket dersom foreslått endring i viltloven blir vedtatt av Stortinget. For det tilfelle at dette skjer, vil ankemotpartene ta alle forbehold med hensyn til å bestride hjelpeinterventens prosessuelle adgang til å inngi selvstendig anke samt bestride organisasjonenes rettslige interesse i å forfølge saken videre.

Foreløpig opprettholdes de samme bevisstilbud som for byretten. Det tas forbehold om ytterligere anførsler og bevis.

På vegne av ankemotpartene nedlegges slik påstand:

1. Byrettens dom stadfestes.
2. Norges Naturvernforbund, Foreningen Våre Rovdyr og WWF Verdens Naturfond tilkjennes saksomkostninger for lagmannsretten.

Foreningen Våre Rovdyr mot endringer av viltloven

Foreningen Våre Rovdyr går i mot Miljøverndepartementets forslag til endring av viltloven og foreslår at loven opprettholdes som nå. Foreningen har avgitt følgende høringsuttalelse til endringsforslaget:

HØRINGSUTTAELSE 12.1. 2000

FORSLAG TIL ENDRING AV VILTLOVEN ENDRING AV BESTEMMELSER OM FELLING AV ROVDYR M.V.

Lov av 29. mai 1981 om viltet er en viltlov, ikke en husdyrlov. Lovens formål er å verne viltet mot utryddelse, herunder regulere jakten samt å ivareta viltets leveområder slik at artsmangfoldet bevares. Dette korresponderer med grunnlovens § 110 b som fastslår en allemannsrett til å leve i et miljø der artsmangfoldet bevares også for etterslekten. At disse grunnleggende forutsetninger fortsatt skal stå ved makt synes ikke forslaget til endringer å bestride.

Oslo byrett har ved dom 20. desember 1999 fastslått at Norge har et selvstendig nasjonalt ansvar for at ovenstående målsetting blir oppfylt. Samtidig sier retten at dens muligheter til å bedømme faglige vurderinger er begrenset, hvilket tilsier at rettslige vurderinger av fellingstillatelse, gitt på bakgrunn av antatte fremtidige skader, i svært begrenset grad vil kunne prøves av retten.

Ut fra hva vi i dag vet om store rovpattedyrs vandringskapasitet, kan en del arter vandre over store deler av den skandinaviske halvøy på få døgn. På denne bakgrunn må man stille spørsmålet om hvor på norgeskartet man finner det punkt der et rovdyrindivid kan befinne seg uten å bli ansett som en fremtidig potensiell skadegjører?

Slik forslaget til ny § 12 er utformet, vil den ytterligere avskjære rettslige instanser muligheten til å kontrollere at forvaltningen oppfyller lovens formål siden forvaltningsmyndighetene på bakgrunn av faglig skjønn, om skadepotensiale vil kunne gi fellingstillatelse på selv det siste individ av en rovviltart. Det gjør seg spesielt gjeldende, i relasjon til å flytte myndighet nedover i forvaltningsnivåene. Paragrafen vil på den måten kunne sette lovens formål ut av

funksjon og vil strengt tatt kunne sies å være i direkte strid med grunnloven.

Forslag til ny § 15 synes vesentlig å skulle fylle et savn om bedre kommunikasjon i grenseområdet mellom politiloven og viltloven i spørsmål der vilt kan true offentlig sikkerhet. Dersom dette er et savn av betydning, vil det uten videre kunne avhjelpes ved en enkel tilføyelse i § 14.

Forslagsstillerens resonnering omkring vilt som gjør "skade på naturlig fauna, flora eller økosystemer" kan i beste fall tolkes som et forsøk på å hjemle en skjønnsmessig skjerming av økonomisk viktige viltarter mot naturlig predasjon. Dette har ingen ting med bærekraftig forvaltning å gjøre. De øvrige forhold som nevnes i paragrafen skade på person, vesentlig skade på eiendom, menneskelig påvirkning på viltet og dets leveområder samt andre offentlige interesser er i det alt vesentlige ivaretatt andre steder i viltloven og andre lover.

Foreningen Våre Rovdyr er prinsipielt ikke i mot et fleksibelt lovverk. Det betinger imidlertid et visst kunnskaps- og modenhetsnivå innen forvaltningsorganer, hos beslutningstagere og ikke minst i opinionen. Dessverre er vi i tvil om dette i tilstrekkelig grad er oppfylt siden kommunestyre, næringsorganisasjoner og politiske grupperinger går inn for å fjerne dyrearter fra faunaen, noe som strider mot grunnlovens § 110 b, viltlovens formål og internasjonale avtaler. Oslo byretts kjennelse av 20. desember 1999 er i praksis en dom over den manglende tilstrekkelighet på dette felt.

En forandring av ovennevnte paragrafer vil kun ha betydning i tilfeller der viltbestander kommer under minstekravet for antatt levedyktighet. Ved bestandsstørrelser over dette nivå er det hjemmel for bestandsregulering slik loven er utformet pr i dag. Den foreslåtte endring av viltlovens §§ 12 og 15 kan bare ha til hensikt å ytterligere innskrenke rettsvesenets muligheter til å gripe inn mot overgrep som ikke er forenlig med lovverkets formål. Foreningen Våre Rovdyr anbefaler derfor ingen endringer av viltloven.

Yngve Kvebæk, sekretær

FVR: Avliving av familiegruppene i Hedmark

EN KRAFTIG PROVOKASJON

MDs forslag omfatter en områdeavgrensning som er betydelig større enn hva vi faktisk forventet ut fra tidligere signaler. Dette er gledelig og nødvendig ut fra målsettingen om en levedyktig bestand innenfor landets grenser. Vi frykter imidlertid at justeringene i etterkant av høringen blir en nedtur, uttaler Foreningen Våre Rovdyr.

Vi har forøvrig vanskelig for å akseptere at enkelte kommuner i Hedmark fylke skal holdes

utenfor ulvesonen når en rekke kommuner i Aust-Agder og Telemark med tilsvarende lav sauetetthet blir inkludert. Ikke minst på bakgrunn av at disse Hedmarkskommunene allerede har godt etablerte familigrupper av ulv som også er de eneste helnorske gruppene pr i dag.

At departementet faktisk åpner for å avlive disse familiegruppene, innebærer selvsagt en uhyre kraftig provokasjon overfor naturvern-siden.

Differensiert forvaltning av ulv i Norge

04.05.00: Forslag til forvaltningsområde for ulv

Miljøverndepartementet sendte i dag ut en pressemelding med forslaget. Forslaget skal gjelde fra årets beitesesong.

Pressemeldingen:

Differensiert forvaltning av ulv i Norge

Regjeringen har i dag avgrenset området der ulven skal få etablere par og familigrupper. Ulven får nå et mindre strengt vern i de deler av landet som har mye sau på utmarksbeite, mens dagens strenge vern opprettholdes i andre områder. Forslaget vil gjelde for kommende beitesesong, og vil samtidig bli sendt på bred høring før det foretas en endelig avgrensning til høsten.

Bortsett fra områder med samisk tamreindrift har ulv i dag et strengt vern over hele landet. Et strengt vern innebærer at ulv kan etablere seg i par og familigrupper i hele dette området inntil bestandsmålet på minst 8–10 familigrupper i Sør-Skandinavia nås. Med bakgrunn i bestandsutviklingen de senere år er det nå behov for en mer aktiv forvaltningsstrategi. Dette innebærer bl.a. at området der ulv kan etablere seg avgrenses for å redusere kontaktflaten mellom ulv og sau på utmarksbeite.

Avgrensningen legges til grunn for forvaltningen i årets beitesesong. Samtidig sendes forslaget på en bred høring med 3 måneders høringsfrist. Etter høringsrunden kan det være grunnlag for ytterligere justeringer basert på lokal kunnskap om beitebruk etc.

Norge har i dag to etablerte ulvflokker utenfor det foreslåtte forvaltningsområdet for ulv. Disse er Koppangflokker (10 individer) og Atnaldsflokker (7–8 individer). Med bakgrunn i bestandsutviklingen kan det allerede til vinteren være aktuelt å ta ut disse familigruppene.

Følgende avgrensning av dagens strenge vern av ulv legges til grunn for årets beitesesong: Det aksepteres ikke etablering av par og familigrupper av ulv verken i samiske tamreinområder eller i områder med kvotefri gaupejakt (se kart).

- I Hedmark aksepteres ikke etablering av familigrupper av ulv i kommunene Tolga, Os, Tynset, Alvdal, Følldal, Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Trysil, Åmot vest for Glomma, Elverum vest for Glomma, Våler vest for Glomma, Åsnes vest for Glomma, Ringsaker, Løten, Hamar, Stange, og Nord-Odal.
- I Akershus aksepteres ikke etablering av par og familigrupper av ulv i kommunene Hur-dal, Eidsvoll, Nannestad, Gjerdrum, og Nit-tedal øst for Nitelva.
- I Sør- og Nord-Trøndelag aksepteres ikke etablering av par og familigrupper av ulv.
- I Buskerud aksepteres ikke etablering av par og familigrupper av ulv i kommunene Ål, Nes, Gol og Hemsedal.
- I Oppland aksepteres ikke etablering av par og familigrupper av ulv, bortsett fra Jevnaker kommune.

Der det aksepteres etablering av familigrupper av ulv innenfor det foreslåtte forvaltningsområdet, vil det bli iverksatt ulike tiltak for å redusere og forebygge tap og konflikter. Videre vil økonomiske tap knyttet til eventuelle skader på bufe bli erstattet.

Et forslag til endring av viltloven ble før påske oversendt til Stortinget. Formålet med endringen er å sikre muligheten for en differensiert og fleksibel forvaltning av de store rovdyrene slik at hensynet til jordbruk og tamreindrift kan ivaretas på en bedre måte enn i dag. Det foreslås her et hjemmelsgrunnlag som sikrer at en aktivt kan hindre etablering av rovvilt i områder med store konflikter.

Forslag til forvaltningsområde for den Sør-Skandinaviske ulvestammen

● Normal revirstørrelse for ulvefamilie (8-900 km²)

Tegnforklaring

- Område med samisk tamreindrift (1)
- Område med kvotefri gaupejakt (2)
- ▨ Område med samisk tamreindrift (1) og kvotefri gaupejakt (2)
- Foreslått forvaltningsområde for ulv i Sverige (3)
- Foreslått forvaltningsområde for ulv (4)
- Familiegrupper/ par-dannelser av ulv (2)
- ▨ Område der etablering av ulv ikke er ønskelig (4)

Datagrunnlag:

- (1): Reindriftsforvaltningen i Alta
- (2): Direktoratet for naturforvaltning 1999
- (3): Naturvårdsværket 1999
- (4): Miljøverndepartementet 28.04.00

Kart bearbejdet av Direktoratet for naturforvaltning

VIGGO REE ER NORGES sterkest profilerte rovdryrkjemper. I tillegg er han trolig en av de best dokumenterte. Mens vi prater et par morgentimer hjemme hos styreleder Berit Lind, besvares en rekke av mine spørsmål med: Dette har jeg skrevet en artikkel om, jeg skal sende deg en kopi i posten. Han kan også vise til en rekke intervjuer i aviser og blad. Et stort intervju sto i Nationen før jul, ett i Framtiden i Våre Henders "Folkeveit", et intervju med Aftenposten var enda ikke kommet på trykk.

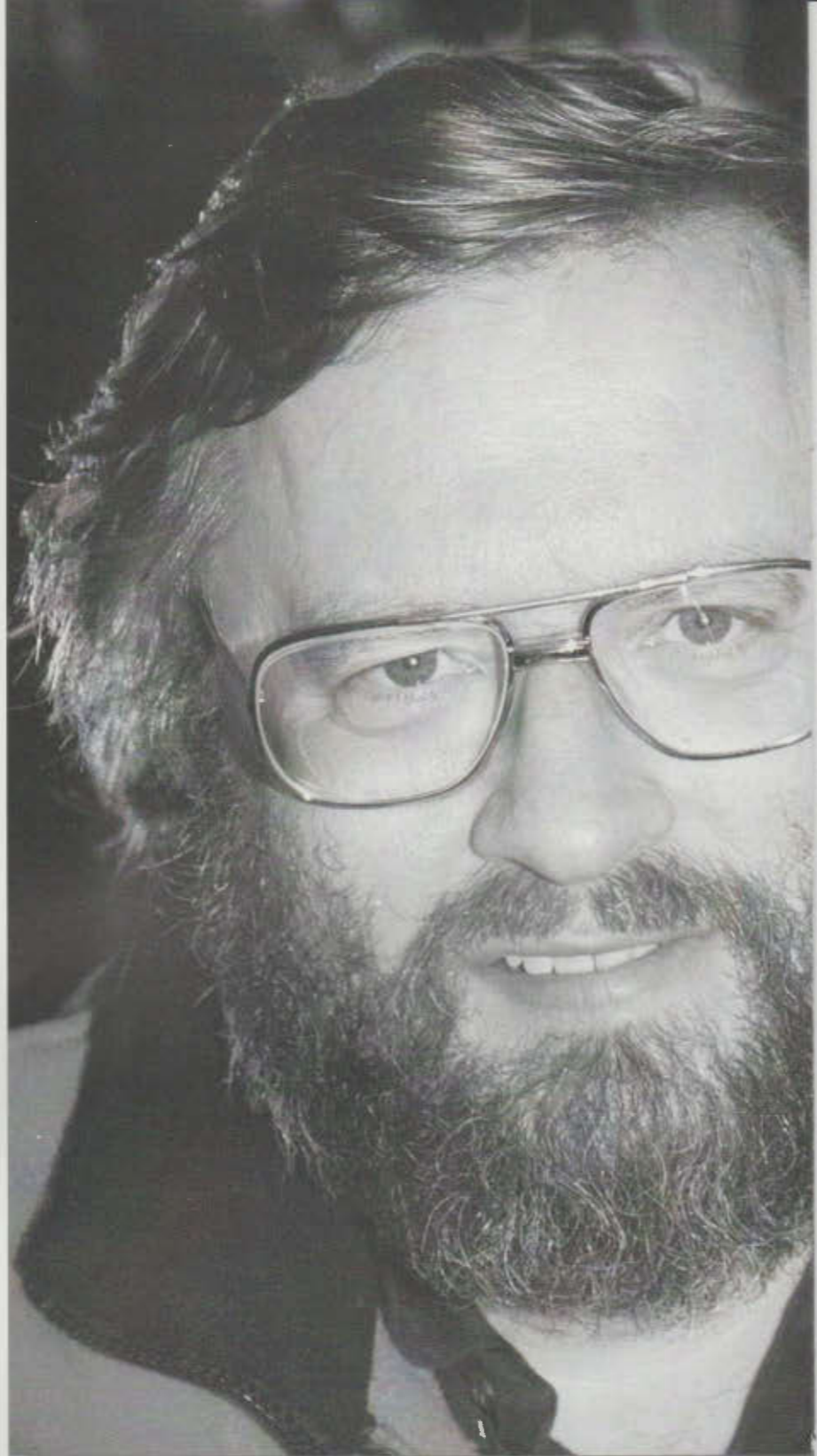
Viggos status som anerkjent biolog og fullverdig medlem i Norsk Biologforening er dokumentert med et skriv fra foreningens ledelse. Og når hans egentlige yrke som kunstner bringes på bane, svarer Viggo sannelig:

– Dette er det nettopp skrevet en hovedoppgave i kunsthistorie om! Jeg skal sende deg et eksemplar.

Noen dager senere ankommer en tykk konvolutt som ned til minste detalj dokumenterer Viggo Rees liv som bildekunstner med rovdyr, sjøpattedyr, fugl og truede arter som spesialområde, som medietalsmann i Foreningen Våre Rovdyr, som biolog og som natur- og miljøvernforkjemper i sin alminnelighet. Publikasjonslisten er omfattende og imponerende og fyller 27 tettskrevne sider: totalt 337 publiserte arbeider, fra artikler i tidsskrifter og oppdragsrapporter, til bøker og tekster i bøker, bokanmeldelser og mindre tekster i tidsskrifter m.m.

Gamle medlemmer kjenner Viggo godt. Sosial og meddelsom deler han sjenerøst sine enorme kunnskaper, et utall av historier, og sterke og velunderbygde meninger. Dette intervjuet kan derfor synes overflødig i medlemstidsskriftet. Men med vår forenings store pågang av nye medlemmer, er en nærmere presentasjon av Viggo på sin plass. Forhåpentlig er det også noe nytt for de som kjenner han godt fra før.

Viggo er ikke bare medietalsmann som vekker tillit med sin saklige og beherskede argumentasjon. Han er også en kreativ idémaker som står bak en rekke av foreningens utspill. Forrige års vellykkede ulve-

VIGGO REE

- ulvens og bjørnens talsmann

rettssaker var Viggos idé, og da sakene ble ført fram til seier i to rettsinstanser, representerte Viggo foreningen sammen med vår advokat.

Et engasjement som det Viggo oppviser har sin pris. Dessverre har foreningen ennå ikke midler til betale for mer enn en del av dette. Resten tar Viggo på egen regning. Når han har hodet mer enn breddfullt av rovdyrsaken, og han betjener verdenspressen og en rekke andre forbindelser, blir det ingen kapasitet til overs for å drive med det som skal gi det daglige brød: Kunstnerisk høyverdige og faglig korrekte bilder av pattedyr og fugler.

Den som har ringt Viggo på telefonen, har fått et levende bilde av hvilket vepsebol av aktivitet det innebærer å være vårt lands sterkest profilerte rovdyrforkjemper. Han opererer to telefoner, og den som ringer, må finne seg i å vente på at han uavlatelig sjekker hvem som ringer på den andre.

Risikoen er stor for at du må vente både ett og to telefonintervjuer til lokal- og rikspresse, før du får fram ditt ærend. I løpet av dagen kan det komme 30–50 telefonsamtaler. Viggo ringer også ut. Telefonregningene har til tider vært høye!

Etter et år med hektisk aktivitet for foreningen, så Viggo seg derfor i vinter nødt til å be seg permittert noen måneder fra vervet som medietalsmann, for bl.a. å forberede sin neste kunstutstilling. Forhåpentligvis er han snart på banen igjen, klar til dyst.

Kostnadene ved Viggos sterke engasjement er ikke bare av økonomisk art. Blant en del bønder og jegere er han en ytterst forhatt person. Trusler fra enkelte mennesker kan til tider være utrivelig, men disse telefonene har blitt færre de siste årene på grunn av de teknologiske nyvinningene for å spore opp anonyme oppringere.

– Heldigvis er det et langt sprang mellom telefonsjikaner og trusler og det folk vil gjøre i virkeligheten.

Vi hadde planlagt å treffe Viggo hjemme på småbruket på Pamperudbakken på Ringerike dagen etter et styremøte. Å treffe folk hjemme gir ofte et bedre inntrykk av personen. Vi hadde tenkt oss en dag i fred og ro, der vi hadde tid til en skikkelig samtale. Planen ble ødelagt av fjorårets glatteste hålke. Å kjøre bil fra Oslo til Røyse var helt utenkelig.

Vi måtte overnatte, svært komfortabelt, hjemme hos Berit. Da jeg var klar til å begynne, hadde Viggo allerede avlagt fuglevenner i nabolaget et morgenbesøk. Han er et utpreget A-menneske, og står som regel opp mellom kl. 4 og 6.

Det er tidlig søndag morgen. Viggos mobiltelefon ringer. Det er fra Nationen, så vidt jeg husker. Spørsmålet er om felling av skadedyr kan selges til pengesterke utlendinger.

– Det er jeg helt uenig i, svarer Viggo med ettertrykk. Skadedyr som felles, tilfaller Staten. Jaktlaget kan ikke beholde dyret. Regulær kvotejakt på gaupe er noe annet, når vi har fått levedyktige bestander, sier Viggo, og holder et langt foredrag på strak arm.

– I utgangspunktet er alt vilt et felleseie for hele befolkningen. I stedet for å utrydde rovdyrbestandene, drives det i andre land rovdyrturisme som er meget eksklusivt og populært. Å se de store rovdyra i frihet, er selvsagt en stor opplevelse. Men bare det å se spor etter ulv og bjørn, se ekskrementer, høre ulvehyl og se et bjørnehi er også opplevelser som mange er villig til å betale for. Dette er et utrolig potensial som norske bønder OG grunneiere burde utnytte.

– Men jeg er bekymret for at det knyttes penger og internasjonal turisme til jakt på rovdyr, understreker Viggo.

– Prinsipielt har jeg ingenting mot jakt, det har heller ikke Foreningen Våre Rovdyr. Men før det kan drives jakt på ulv og bjørn, må vi ha levedyktige bestander. Det er et godt stykke før vi vil komme så langt. Problemet nå er at sterke krefter ønsker utryddelse eller sterk desimering av de spredte forekomstene vi nå har av de truede store rovdyra.

Hovedsaken er at Norge ved Bern-konvensjonen har forpliktet seg til at vi skal ha levedyktige bestander av de fire store rovdyra. Da kan vi ikke fortsette med utryddelsesjakt på de bestandene som nå så vidt er i ferd med å få fotfeste.

Viggo er eneste medlem av Norsk Biologforening som ikke har gått igjennom universitetskvernen i faget. Han ble tatt inn som fullverdig medlem på grunnlag av publisert vitenskapelig arbeid.

- Hvordan henger dette egentlig sammen?

– Jeg har vært medlem siden 1985, da jeg søkte om medlemskap på grunnlag av egen publikasjonsliste. Vedtektene stilte imidlertid krav til studier og eksamen fra høyskole eller universitet – eller tilsvarende utdanning.

Det endte med at foreningens styre måtte endre vedtektenes ordlyd til "eller tilsvarende kompetanse" da de godkjente meg som fullverdig medlem. Biolog er for øvrig ingen beskyttet yrkestittel.

– Du understreket i et fjernsynsprogram i høst at den vanlige oppfatningen at viltet i våre skoger tilhører grunneierne og jegerne er feil, at viltet er en felles eiendom for hele befolkningen.

– Jeg har skrevet både kronikker og avisinnlegg om eiendomsretten til dyrelivet. I følge norsk lovverk er dyrelivet i utgangspunktet besittelsesløst. Vi kan kalle det et felles eie og en felles arv. Flertallet har vært så rause at vi tillater et lite mindretall av grunneiere og jegere å fylle opp fryserne sine med dette viltet.

Jaktrettigheter går i arv sammen med eiendomsretten til skog- og naturområder. Først når et dyr er felt på lovlig vis, tilfaller det jegeren – innehaveren av jaktretten.

(forts. neste side)

Alle som har vært så uheldig å kjøre ihjel f.eks. et hjortedyr på vegen vet at slik er det. Et rådyr eller en elg som er påkjørt, tilhører staten og skal tas hånd om av den lokale viltnemnda. Hvis kjøttet er brukbart, gis det gjerne til et aldershjem eller et sykehjem. I Sverige er det annerledes. Der er det "markägaren" som eier et ihjelkjørt vilt.

Viggo er vant til å bli oppfattet som den personifiserte ulv og et forferdelig rovdyr. Det er de som påstår at han har hentet ulv i Sverige og satt dem ut i Østfold. Da en eldre dame gikk på en øde veg et sted i Østfold, fikk hun en beklemmende følelse av at hun ble iaktatt av et farlig uhyre som nærmest pustet henne i nakken. Da hun snudde seg for å se, så hun noe fryktelig: Viggo Ree! til tross for at han under observasjonstidpunktet vitterlig befant seg i Buskerud. Dette viser vel hvor farlig han kan være!

– Motivasjonen for å holde på er at jeg vet at vi har det store flertall av befolkningen med oss.

– Hva mener du om sauekjøtt?

– Jeg kjøper ikke sauekjøtt fordi jeg ikke vil støtte en næring som krever utryddelse av høyerestående dyrearter og vår felles naturarv. Jeg unngår også sauekjøtt av helsemessige grunner. Sauekjøttet er fullt av fett og alt sauekjøttet vi baller i oss er sterkt medvirkende til hjerte- og karsykdommene. Jeg har selv vært jeger, men la vekk børsa som 20-åring.

Jeg er glad i kjøtt, men forsøker å kanalisere kjøttspisingen mot mer fiskekjøtt. Jeg kjøper elgkjøtt.

Men du behøver ikke være høneholder eller slakter for å spise egg og bacon.

– Mennesket er et rovdyr som konkurrerer nådeløst med andre dyrearter om jordas ressurser. Kan vi tenke oss at mennesket som art gir avkall på fortsatt ekspansjon og dominans for å gi plass for andre levende vesener?

– Plattformen for forvaltningen er at vi skal sørge for en bærekraftig utnyttelse av naturressursene. Dette kompliseres ved at vi lever i et kapitalistisk samfunn med kommersiell utnyttelse av naturen. Her er det nødvendig med sterke kontrollmekanismer. Men det er ikke enkelt når fiskerne må fiske så mye som mulig for å betale sine kostbare båter og redskaper. Resultatet blir overfiske og utryddingstruete bestander.

Når det gjelder de store rovdyra, som vi oppfatter om våre nærmeste konkurrenter, er bestandene skutt helt ned mot utryddelsesnivå. Når bestandstallene nå sakte er i ferd med å utvikle seg i positiv retning, må vi ta opp kampen mot dem som vil høste av disse bestandene før de har fått anledning til å etablere seg på et levedyktig nivå. Når det gjelder bjørn, har vi knapt ynglende binner på norsk jord.

Akkurat nå er vi inne i en smertefull prosess. Vi har vært gjennom en periode på et kvart årtusen der det har vært enighet om at rovdyra er skadedyr som må utryddes. Mens det for få år siden var skuddpremie på rovdyr, og bjørne- og ulvejegerne var folkehelter, er rovdyra nå fredet. Vi opplever at majoriteten av befolkningen står bak denne forandringen, men ting må modnes og forstås, vi må prøve og feile. Det er også forståelig at dette er vanskelig å akseptere for deler av landbruket som har lagt beslag på store deler av våre utmarksområder og at myndighetene er unnvikende, ikke minst i ulveforvaltningen.

– Jeg er selv oppvokst og hører til i bygde-Norge, og har veldig sans for mye av det bygdenorske. Men jeg har også arbeidet i land der det å ta vare på det biologiske mangfoldet er overordnet.

Det synet som vinner fram på bred front i alle demokratiske og siviliserte land, er at det biologiske mangfoldet må bevares. Dette er ikke bare et påfunn fra naturvernensida.

Prinsippet er at ulike arter, så vel som ulike menneskegrupper, har rett til å leve. Ingen dyrearter eller befolkningsgrupper på jordas overflate skal diskrimineres eller tilintetgjøres basert på grunnlag av utseende, atferd, spisevaner, lukt eller det de ellers måtte ha av særtrekk. De som ikke kan godta dette, vil jeg betegne som faunarasister eller rasister.

Mennesket er for øyeblikket verdens herskende art. Vi har dermed også ansvaret for å ta vare på våre medskapninger. I verdens regnskoger utryddes tre dyrearter i timen. Hvis vi i Norge skulle bestemme oss for å fjerne bestemte dyrearter på grunn av ulike årsakssammenhenger, er det naturlig å stille spørsmålet: Hva blir det neste? Hvilke arter eller vesener vil neste gang bli oppfattet som skadelig eller unyttig? Jeg har forresten skrevet en artikkel om faunarasisme. Jeg skal sende deg en kopi.

Den store tragedien er at menneskene hersker over verden og oppfatter seg som en herreart. Selv om vi i prinsippet aksepterer at vi skal ta vare på mangfoldet i naturen, og at mange ønsker å utforme en politikk som tar hensyn til dyras egenverdi, er mange ennå mest opptatt av at verden skal være en tomleplass som menneskene kan oppleve først og fremst på våre egne premisser. Men en mangfoldig flora og fauna er noe vi skal oppleve i mer enn begrensede lommer som nasjonalparker og reservater.

Ulv, kobberetsning.

Kunstneren Viggo Ree

Leif Asbjørnsen leverte siste høst sin hovedoppgave i kunsthistorie med tittelen "Viggo Ree – En "wildlife"–kunstner og hans tradisjon". I det omfattende arbeidet redegjør forfatteren for "wildlife"–kunsten, en sjanger han mener står mellom kunst og naturvitenskap, og betegner kunstnere som arbeider innenfor denne sjangren som kunstnere–naturvitere. På norsk har vi ikke noe eget navn på denne spesielle kunstretningen.

–I enda høyere grad enn sine forbilder er Ree preget av sin bakgrunn fra det naturvitenskapelige miljøet –i sine holdninger, interesser og sin kunst, siden han i motsetning til forbildene var en skolert ornitolog og formet av det ornitologiske miljøet før han påbegynte sin kunstneriske utdanning.

Men felles for de tre internasjonalt anerkjente kunstnerne Asbjørnsen har sammenlignet Viggo Rees arbeider med, er deres vektlegging på feltarbeid og skepsis til bruken av utstoppede og tamme dyr som modeller. Bildene deres har et objektivt innhold uten projiserte menneskelige kvaliteter, og alle hadde respekt og sympati for dyras egen funksjonsmåte.

Forfatteren går nøye gjennom Viggos biografi, fra oppveksten i Åmot, der moren, Edith, var lærer. Faren, Edmund Ree, arbeidet som billedkunstner. I 1958 flyttet familien til Jeløy i Moss.

I 1967 begynte Viggo å interessere seg for utstopping av dyr sammen med en kamerat. De skjøt fugl og pattedyr med luftgevær, og brukte også feller. De samlet også på insekter, særlig sommerfugler. Senere ble han med i Moss Feltbiologiske Ungdomsforening, forløperen til Natur og Ungdom.

I 1970 fikk han jobb som ringmerker i Las Marismas i Spania. I dette sumpområdet opplevde han en fantastisk artsrikdom, og møtte også den engelske "wildlife"–kunstneren Timothy Greenwood. Viggo registrerte også at spanjolene, allerede den gang, lå langt foran Norge i synet på økologisk sammenheng og problemstillinger.

I 1972 tok han et oppgjør med sin samlertilværelse, ga bort sommerfuglsamlingen og solgte resten av de utstoppede dyra til realskolen i Moss. Planen var at han skulle studere biologi. Men han kom aldri skikkelig i gang med studiene til examen philosophicum. Han la derfor en ny slagplan: Han ville fortsette med det biologiske feltarbeidet for å få fotfeste innenfor fuglekretsene i Norge. Så ville han bryte over tvert og utdanne seg til bildekunstner ved Statens håndverks– og kunstindustriskole i Oslo.

I 1973 fikk han ved en tilfeldighet sitt første oppdrag som kunstner, en tegning av en gransanger for Programbladet. Dette førte til flere oppdrag for bladet. Han deltok også med kåserier i programposten "Ukens fugl". Flere oppdrag strømmet inn. Viggo illustrerte både leksika og skolebøker. I 1974 fikk han sitt største oppdrag. Da laget han 119 strektegninger for Aschehoug forlags "Fuglene i farger".

I 1976 begynte han på Kunst– og håndverkskolen, der han gjennomførte de tre obligatoriske

årene, samtidig som han livnærte seg som tegner. I 1980 fikk han i oppdrag å tegne fugler til en frimerkeserie over temaet "Norske fugler".

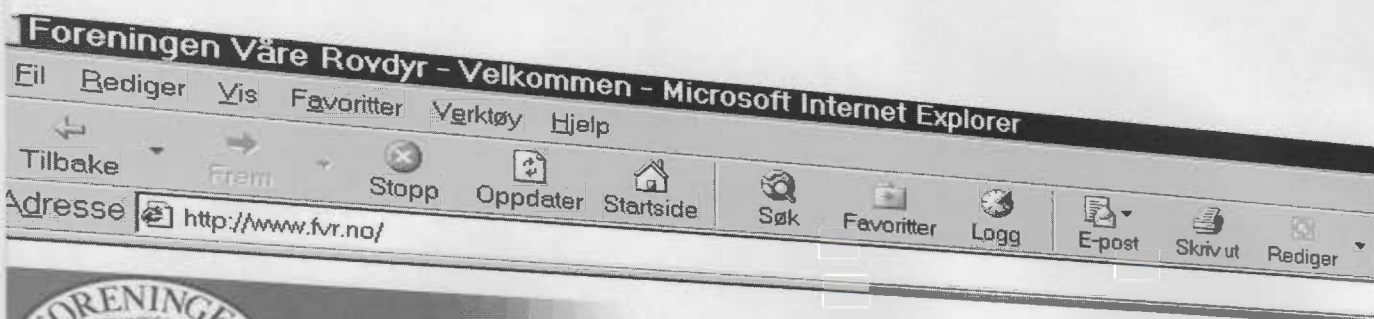
I 1981 og –82 deltok Viggo på Norsk Polarinstitutt ekspedisjoner i nordområdene, på tokt rundt Svalbard, fra Grønland i vest til Frans Josef Land i øst. Dette resulterte i fuglefrimerker med motiver fra disse områdene.

Viggo har holdt en rekke utstillinger, den første i Vestfoldbanken i 1980. I denne perioden deltok han også to ganger på Høstutstillingen. I 1985 holdt han sin første store utstilling, i Moss kunstgalleri, da Asbjørnsen var formann i Moss kunstforening. Han stilte da ut sammen med sin far, og viste et stort antall akvareller, tegninger og grafiske blad. Utstillingen ble en stor suksess, både kunstnerisk og økonomisk. To bilder ble innkjøpt av Nasjonalgalleriet: En laving med rikt vallørrregister "Havsvaer" og det grafiske bladet "Storkobbe". Han ble etter dette opptatt i Tegnerforbundet, selv om enkelte jurymedlemmer var skeptisk bildene, som ble oppfattet som naturfagplansjer –og ikke kunst. Samme år ble han opptatt som medlem av Norsk Biologforening. Viggo oppfatter selv sitt arbeid som kunstner og sitt naturvernengasjement som et integrert hele.

En ny suksessutstilling ble holdt på Skogbruksmuseet, Elverum i 1988. Viggo hadde nå fattet interesse for sjøpattedyr, som han studerte i felten i 1987–88. Han markerte seg i debatten om sel– og hvalfangst, og stilte seg på Odd Lindbergs side i den hete debatten. Siden foreningen ble stiftet i 1986 har Viggo engasjert seg sterkt i FVR. Samtidig driver han firmaet Norsk Natur, der han tilbyr biologiske konsulenttjenester i tillegg til private og offentlige tegneoppdrag. Han har også rukket å skrive barneboka "Dyrenes barn".

Viggo fyller 50 år 19. juni. Foreningen Våre Rovdyr og Tidsskriftet Våre Rovdyr gratulerer!

*Ulver i vinter-
skog, akvarell
1984*

Om Foreningen

Medlemskap

Ulvefondet

Tidsskriftet

Nyheter

Informasjon

E-post

Foreningen Våre Rovdyr

Velkommen til Foreningen Våre Rovdyrs nettsider

Foreningen Våre Rovdyr er en landsomfattende organisasjon som arbeider for bevaring av rovviltet i vår fauna. Gjennom våre styrende organer, regionledere og lokalkontakter søker vi å påvirke de offentlige beslutningsprosessene til rovviltets fordel, samtidig som vi legger vekt å spre faktabasert informasjon om denne delen av vår naturarv til allmennheten. Organisasjonen utgir tidsskriftet *Våre Rovdyr*.

►► Les mer

Hilsen fra Foreningen Våre Rovdyr

Foreningen mottar i disse tider en mengde innmeldelser og støtteerklæringer, og styret ønsker herved benytte anledningen til å rette en hjertelig takk til dere alle.

Det har vært 13672 besøkende her siden november 1998.

Våre fire største rovdyr
(Klikk på dyrene)

Nye nettsider med rekordbesøk

–Høsten 1999 meldte jeg meg inn i FVR, ikke fordi jeg er spesielt naturinteressert, men fordi jeg mener at det er utrolig viktig å bevare mangfoldet av dyrearter i norsk natur. Det var vel særlig ulvesaken som har opprørt meg med mange usakelige uttalelser fra diverse mennesker. Da jeg meldte meg inn i foreningen, var jeg interessert i å gjøre noe for den, men i og med at jeg ikke er særlig naturinteressert, har jeg ikke så mange kunnskaper på det området. Da jeg så den tidligere hjemmesiden til foreningen, så jeg straks at her kunne jeg gjøre mye – den var ikke særlig bra slik den var. Jeg kontaktet derfor styret og fikk meget positiv tilbakemelding fra dem, forteller Andreas Widerøe Andersen.

–Jeg satt i gang med designen og brukte noen uker på den, det var særlig noen små tekniske pirke-ting som tok tid, men etter litt testing og endring her og der var ting på plass. Målet var å ha nettsidene operative og klare i bruk (med nytt domene fvr.no) til ulveprogrammet/Brennpunkt på NRK1 7. desember.

Det klarte vi, selv om det var på hengende håret. Jeg var svært opptatt med avsluttende semesteroppgaver og alt for mye å gjøre på jobb, men klarte å få ferdig det visuelle. Det dere ser av design er gjort av meg, mens Steinar Eliassen ordnet med tekniske ting (server/ domene/ teller/ responsskjema). Viggo Ree bidro meg masse tekst og flotte illustrasjoner og Yngve Kvebæk kom med tekst og statistikk. Alle hadde jo selvfølgelig også sine syn på hvordan ting burde være, så alle fikk sagt sitt; og jeg tror alle er godt fornøyde med resultatet.

I første omgang skulle sidene inneholde ren informasjon om foreningen og arbeidet, mens vi i tillegg til dette la inn muligheten til å melde seg inn via nettet + sende kommentarer/spørsmål o.l til foreningen. Masse statistikk har blitt lagt ut, og nyheter fra aviser oppdateres regelmessig. Sidene har blitt strukturert slik at det er lett å navigere og at det samtidig skal være greit å legge ut stadig mer og ny informasjon, slik at www.fvr.no aldri vil bli utdatert eller inneholde manglende informasjon. Det skal bare pøses på med nyttig informasjon om alt foreningen står for. Dette er jo selvfølgelig en møysommelig og enormt stor jobb, men vi tar litt om gangen.

Endelig på nett!

Natten før Brennpunkt ble sendt kom sidene på luften. Bak oss var uker med design, masse skriving og noen tekniske problemer, og vi kunne se fram til uker med minst like mye å gjøre, nå mest med innholdet. Vi så fort at dette var en stor suksess, vi fikk mengdevis med tilbakemelding med gratulasjoner for flotte nye sider fra land og strand. I tillegg opplevde vi en innmeldingsboom uten like via nettet. Brennpunkt, annonse i Dagbladet og Ulverettsaken gjorde nok sitt, men stadig ser vi en god del innmeldinger via nettet. På bare noen få uker fikk vi 200 flere medlemmer, og Viggo og Yngve smilte bredt!

I dag mottar vi en rekke forespørsler fra skoler og utdanningsinstitusjoner rundt om i Norge som ønsker å lære mer om norske rovdyr, enten til oppgaver, undervisning eller foredrag/seminar. Vi får også en del spørsmål fra den 'vanlige mann i gata', og til og med enkelte henvendelser fra ulvemotstandere – både hyggelige og ikke fullt så hyggelige.

Fremtidens nettsider

Jeg personlig ser for meg at FVRs nettsider i fremtiden bør inneholde tonnevis med litteratur/informasjon om arbeidet, samt masse statistikk som underbygger det vi står for. I tillegg til dette ser jeg gjerne at vi kan få ut en del bilder, lyder og filmklipp på nettet. Når høyhastighetsnett blir mer normalt i Norge (dette skjer vel på det private markedet i løpet av 1–3 år) vil det ikke lenger være noe problem med video–nedlasting.

Jeg ser også for meg at vi burde samle masse informasjon i en database hvor folk kan søke etter det de er på jakt etter. Vi går en spennende fremtid i møte!

Andreas Widerøe Andersen tlf. 20000426,
mob. 909 26121
e-post: <awa@heute.no>, <andreas@eunet.no>

<http://www.c64.priv.no>,
<http://www.wideroe-import.com>

Ung entusiast laget nettsidene

Mitt navn er Andreas Widerøe Andersen (<http://www.ifi.uio.no/andreaa/meg.html>), jeg er 23 år og kommer fra Kristiansand. For tiden er jeg bosatt i Oslo hvor jeg studerer informatikk ved Universitetet og arbeider deltid i KPNQwest Norway AS som hostmaster og webmaster. I tillegg til dette er jeg medeier i et nyoppstartet produksjon/design selskap som heter 'heute' (<http://heute.no>) og eier av enkeltmannsforetaket 'Widerøe Import' (<http://www.wideroe-import.com>).

Jeg har mange interesser, men det er særlig brettssporter jeg brenner for. Blant annet er jeg svært glad i sjø og bølger – driver med bølgesurfing så ofte jeg kan eller er i områdene rundt Sørlandet/Jæren, ellers blir det en del rullebrett og snøbrett i ny og ne. I tillegg til dette bruker jeg mye tid på filming (Super8 og Single8 – 8mm, samt litt video), fotografering, dansing (salsa), data, bil, musikk, sykling og mye mer.

Rovdyr på Internett:

Det er mye rovdyrstoff å finne på Internett. Direktoratet for Naturforvaltning, <http://www.dimal.no/bin/> har innholdsrike og aktuelle rovdyrsider. På <http://www.fvr.no> finner du fort linken til NaturNett, <http://naturnett.no>. Dette er et glimrende startpunkt for alle naturintersserte.

NaturNett-sidene to hovedhensikter, den ene er å spre informasjon, den andre å gjøre informasjonen enklere tilgjengelig:

–NaturNett er ment å være en "startside" for personer som leter etter informasjon på interenett i de kategoriene vi dekker, samtidig som den gir muligheter til å legge informasjon ut på våre egne sider, heter det i sidenes egen presentasjon.

Send en epost på naturnett@naturnett.org dersom du har spørsmål.

REALISTISK ALTERNATIV til Rødhette og folkeeventyrene

Geir Sjøli og Einar Sigstad har laget barnebøkene "En bjørnehistorie" og "Gaupedalen" som forteller enkelt og realistisk om rovdyras liv ute i skogen, deres møter med andre dyr, og deres møter med menneskene, jegerne. "En bjørnehistorie" kom ut i 1997, "Gaupedalen" ble utgitt i fjor. Disse bøkene er et godt alternativ til eventyrene om de "farlige" rovdyra og kan vekke interessen for å skaffe seg mer kunnskap om livet i naturen.

(forts. neste side)

*Illustrasjoner:
Einar Sigstad*

Ungene likte best de historiene jeg dikta opp

I 1997 kom den første boka, "En bjørnefortelling". Den fikk gode kritikker og ble en av årets mest populære barnebøker. I fjor kom den neste, "Gaupedalen". Nå har han begynt arbeidet på ei bok om en ulveflokk.

- Tida får vise hva det kan bli til, sier Geir Sjøli, styremedlem i Foreningen våre Rovdyr, og aktiv rovdryrkjemper i et av de heteste kampområdene på Østlandet. Med bøkene om bjørnefamilien og gaupefamilien gir han et alternativ til tradisjonen fra Rødhette og folkeeventyrene og vår tids folkefantasier om de farlige rovdyra som ikke vil annet enn å spise småbarn.

I bøkene forteller han enkelt og klart om hvordan dyra lever, formerer seg, tar hånd om avkommet og skaffer seg mat slik naturen har skapt dem. Han doserer ikke, men det er ingen tvil om at han tar parti for dyra, som er offer for menneskenes grådige jaktiver.

- Det begynte med at jeg snakket med Yngve Kvebæk, sekretæren i foreninga, om å forsøke og skrive fortellinger om rovdyr for barn. Jeg hadde ikke særlig tro på det, men Yngve forlangte at jeg skulle skrive ned historiene og sende dem til et forlag. Jeg var så heldig at Cappelen forlag antok fortellingen som ble til bjørneboka. Forlaget engasjerte kunstneren Einar Sigstad, som laget flotte illustrasjoner. Bjørneboka kom ut i -97. Den ble godt mottatt og ble en av barnebøkene som fikk mest oppmerksomhet det året.

Som mange andre foreldre har Geir lest og fortalt historier for sine to barn, Marius og Mona:

- På sengekanten dikta jeg opp fortellinger i det vide og breie. Det viste seg at ungene heller ville høre mine fortellinger enn det jeg leste fra bøker. Jeg flettet gjerne inn litt kunnskaper om dyra, og lot ellers fantasien få fritt spillerom.

- Jeg hadde ikke noe annet mål med boka enn å gi en realistisk framstilling av dyras liv presentert som en spennende fortelling. Jeg følger bjørnefamilien gjennom et år for å vise hvordan den lever og hvilke farer som truer. Mitt håp er at mine småfortellinger kan vekke interessen til å

lese mer og få større kunnskaper om dyra. Bjørneboka kom ut i Barnas egen bokklubb.

Boka om Gaupedalen kom ut i september -99. Også denne fikk gode kritikker, bl.a. i Aftenposten og i flere andre aviser. Boka ble sterkt anbefalt av Steinar Lem i fjernsynsprogrammet Forbrukerinspektørene i høst.

Einar Sigstad har illustrert også boka om gaupefamilien. I bjørneboka bruker han oljemalerier, i gaupeboka en akvarellteknikk.

- Jeg liker begge, sier Geir. Det er vanskelig å si hvilken som er best. Bjørnen er kanskje min favoritt blant alle dyr. Den skiller seg litt ut. Den går i hi om vinteren og føder ungene sine i hiet. Det er noe mytisk med den som danner grunnlag for mange fortellinger. Menneskene har til alle tider respektert bjørnens størrelse og styrke - og angivelige forstand.

- Gaupeboka var en bestilling fra Cappelen. Jeg hadde da også skrevet et manuskript om nattfuglen hubroen. De ville først ha fortellinga om gaupe. Jeg synes kunstnerens akvareller av gaupefamilien i snølandskap er spesielt fine.

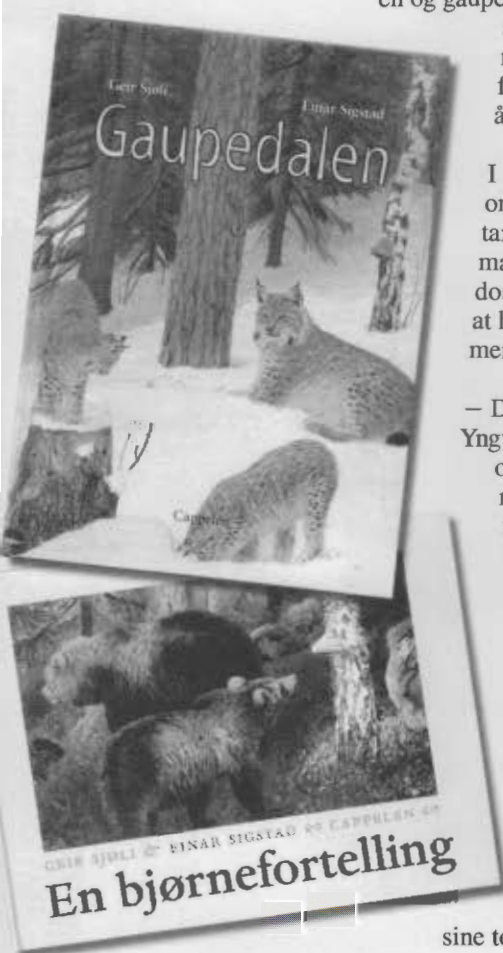
Geir hadde da dette intervjuet ble gjort såvidt begynt på innledningen og notater til en fortelling om en ulveflokk.

- Så får tida vise om det blir noe mer ut av det. Utfordringen er å lage en moderne og aktualisert fortelling om ulven i vår tid.

I de to første bøkene forsøker Geir å se livet i skogen med dyras øyne og perspektiv.

- For å sette meg inn i hvordan gaupe lever og få fram den rette stemningen, har jeg drevet en del med sporing og sett hvordan dyra beveger seg i terrenget. Jeg har også lest en del vitenskapelig litteratur. Jeg har gjort meg tanker om dyras atferd. Jeg har valgt å tru at dyra har følelser for hverandre og at de vurderer ulike situasjoner før de velger en handling. Men jeg har ikke forsøkt å tillegge dyra menneskelige trekk og følelser, som noen skjønnlitterære forfattere har gjort.

Jeg har lest faglitteratur og mye fortellinger om gaupe og bjørn. Jeg er nok litt påvirket av Fønhus. Han var den første forfatteren jeg ble kjent med. Far var jeger, og bøker av Fønhus var fast julepresang i mitt barndomshjem.

I og med at jeg skriver for barn, må ikke handlingen bli for komplisert og vanskelig. Håpet er at jeg kan vekke deres interesse og at de senere kan finne fram til bøker som kan utvide kunnskapen og engasjement.

– Far fortalte om en episode som skulle ha skjedd et par km fra hjemmet vårt. En tømmerkjører ble angrepet av en ulveflokk. Kjørekaeren spente fra hesten og krabba under sleden. Der reddet han livet ved å hogge etter ulvelabbene med tollekniven. Det var mannen ulvene var ute etter, ikke hesten. Ingen har kunnet tidfeste denne historien, som vi nå kjenner igjen som en vandrehistorie. Den fins i ulike varianter fra flere steder i landet.

– Historier som dette brant seg fast i sinnet på en guttunge. Jeg gikk på ski til myra der dette grusomme skulle ha skjedd, og sto der og prøvde å sette meg inn i hvordan kjørekaeren må ha opplevd ulvene. Jeg husker denne opplevelsen like godt i dag.

Bygde—Norges helter var bjørne— og ulvejegere som utryddet våre stammer av de store rovdyra. Disse "helteådene" foregikk som hijakt, der det var vanlig å ringe inn hiet til ei sovende binne med unger. Bjørnene ble vekket opp med ild og røyk og noen ganger dynamitt. Når bjørnemora med ungene kom ut, forstumlet og panikkslagene, ble de skutt. En annen vanlig jaktform var åtejakt. En skottgamp ble lagt ut, og jegeren satt på post i dagevis. Når en vårsulten bjørn ble lokket til åtet, var jegeren klar til sin heltegjerning. Utryddelsesjakten på ulv og bjørn ble også drevet med gift.

– Jeg ser liten grunn til å reise bautaer over folk som Daniel Tyskeberget, som tok livet av 99 bjørner, og bidro til å fjerne en art fra norsk fauna. Med en slik historie, er det klart at dette er ei tung skute å snu.

Geir er 46 år og bor på en liten gård på Nes på Romerike med adresse Skogbygda, sammen med samboer og barn på 13 og 8 år. Gården har han overtatt etter foreldrene. På gården driver han skogen, og dyrker litt korn. Han driver også med kaniner og smådyr. Før i tida var det både kuer og hester på gården.

Nå går mye av tida med til å vedlikeholde gårdstunet med sine mange større og mindre bygninger og tilhørende redskap. I tillegg har han fast jobb i kommunen som vaktmester.

Geir står midt i rovdyrdebatten på Romerike som sentral tillitsmann og frontfigur for Foreningen Våre Rovdyr.

– Jeg forsøker å forsvare rovdyra i en del av landet med mye jord— og skogbruk og en sterk jegerkultur. Da noen jakthunder ble tatt av ulv i høst, toget en gjeng jegere i sine store firehjuls-trekkere, med presse og TV på slep, inn på tunet hjemme hos meg med en av de drepte hundene, og ville stille meg til ansvar for ulvenes "herjinger". Det ble en del grov munnbruk, jeg fikk

nærmest inntrykk av at de var ute etter å "ta" meg. Opptrinnet ble sendt på TV og senere slått stort opp i et jegerblad.

– De dumma seg grundig ut og sto fram som de reneste klovnene. Opptrinnet hadde også klare likhetstrekk med et Ku Klux Klan—angrep.

– Det er tydelig at det er forferdelig vanskelig for grunneiere og jegere som har fungert som viltforvaltere å godta at det også skal være flere hender på rattet i naturforvaltningen. Men det er ikke en dag for tidlig. Den særnorske bjørnestammen ble helt utryddet, ulven ble så godt som uryddet, og gaupe og jerv har såvidt overlevd. Når vi nå er i ferd med å få tilbake levedyktige bestander, vekker det sterke krefter som er villig til å gå svært langt for å fullføre utryddingen av rovdyra.

– Mitt engasjement i hjembygda og for Foreningen Våre Rovdyr, og barnebøkene, er mitt bidrag for å motvirke det massive presset fra bønder og jegere.

Geir regner med å fortsette å skrive fortellinger. Vi kan bare glede oss til neste bok.

Historien om bjørnen

LÄFTO

Läfte ble skutt i Åmli, men ble fraktet til Havforskningsinstituttets stasjon i Arendal Flødevigen, der dette bildet er tatt. Bjørnen studeres av stasjonsleder Erlend Moksness. (foto: Stein H. Øigård, Agderposten)

- 17. april 1998 ble Läfte skutt av lensmannsførstebetjent Odd Arvid Bjørnbakk ved Hovde gård i Åmli kommune i Aust-Agder.
- 23. april 1998 anmelder Norges Naturvernforbund polititjenestemannen for ulovlig felling av fredet vilt.
- 9. juli 1998 henlegger statsadvokaten saken som intet straffbart forhold i samsvar med SEFOs innstilling.
- 3. august 1998 påklager Naturvernforbundet avgjørelsen inn for riksadvokaten.
- 8. april 1999 henlegger riksadvokaten saken, men kommer samtidig med en 4 siders påtegningsark hvor riksadvokaten kommer med en skarp kritikk av viltforvaltningen, lensmannskontoret og lensmannsbetjenten som skjøt. Henleggelsesgrunnen er ikke lenger "intet straffbart forhold", men "bevisets stilling".

Verdensrekordholderen Läfto med ei kule i brystet

Läfto ble skutt 17. april. Etter å ha blitt merket i Sverige og gjort den lengste registrerte vandringsen i verden, endte den sine dager ved Hovdefjell i Åmli kommune i Aust-Agder. For andre gang i nyere tid hadde Aust-Agder besøk av et større rovdyr. Også denne gangen ble dyret skutt. Forrige gang var det Vegårsheiulven som ble skutt. Läfto ble et offer for folks fordommer, myter og rovdyrfrykt. Fra den dagen Läfto kom inn i Fyresdal i Telemark, var den som en magnet på folk. Fra fjern og nær kom det folk som ville se den. For enkelte gjaldt det å komme nærmest mulig bjørnen og kanskje få de beste bildene, og den beste historien. Som forlystelse kastet enkelte mennesker stein og snøballer på den.

Senhøstes i -97 gikk bjørnen i hi i Fyresdal, og fikk dermed fred for folkeoppbudet. Galskapen satte straks i gang da bjørnen gikk ut av hiet våren -98 og oppsøkte et elgkadaver. Igjen valfartet folk for å se og oppleve "cirkusbjørnen". Etter hvert lærte bjørnen at menneskene ikke utgjorde noen trussel for den. Menneskelukt ble den etter hvert vant med. Ved hjelp av den gode luktesansen, luktet den seg fram til slakteavfall og andre lekre saker, som honningkaker og uthengte snaddersaker for meisene. At det luktet menneske rundt enkelte av disse plassene, gjorde at den erfaringsmessig visste at den ikke hadde noe å frykte.

I april -98 befant Läfto seg i Åmli kommune i Aust-Agder. I god tro luntet Läfto rundt på Hovdegård, inntil "lensmannsbetjenten kom til stedet og skjøt den umiddelbart." Sitat fra Agderposten.

En månedslang tragedie har fått sitt punktum. Et stort forskningsprosjekt mistet nå et av sine mest interessante dyr. Läfto var den brunbjørnen som er blitt fulgt lengst i hele verden. Internasjonalt er den blitt fulgt nøye med, da dataene til Läfto var meget interessante. Hele Norge ble kjent med faren til Läfto gjennom bjørnefilmen til Arne Nevra, som ble sendt på NRK for noen år siden. Mens moren har blitt fulgt av svenske forskere i en årrekke.

Det som var så spesielt med Läfto, var at dette var en bjørn som forskerne kjente fødestedet og opphavet til. Som ettåring ble Läfto merket nord for Falun i Sverige. Moren hadde i lengre tid gått med radiohalsbånd, så bjørningene var tidlig kjent for forskerne. Broren ble også merket. Den første tiden holdt Läfto seg i Sverige. Her la den seg i hi så sent som høsten 96/97, noen mil øst for Hedmark. Gjennom vår og sommeren -97 gikk den inn i Norge og bega seg på den hittil lengste vandringsen en brunbjørn til nå har hatt, og la seg i hi i Fyresdal.

Rovdyr setter spor

Rovdyr som passerer Glomma har av en merkelig grunn en tendens til å oppføre seg "unormalt", mens denne atferden ellers er ansett for å være normal. Bjørner som setter fotavtrykk blir lett unormale. Er da de andre så "normale" og sky at de ikke setter fotavtrykk? Nå ligger verdensrekorden som en skinnfell på Agder naturmuseum i Kristiansand. (Bjørnen er nå utstoppet og utstilt. Red) Verdifulle kunnskap om en videre vandring vil man aldri få. Det blir ikke lett for lederne av bjørneprosjektet i Norge og forsvarer Norges forvaltning av de store rovdyrene for utenlandske forskere, da vi skyter dyrene så fort vi har muligheten for det – selv med velsignelse fra viltforvaltningen.

Flere av de utenlandske forskere hadde med stor interesse fulgt med i Läfto's lange vandring. Dessverre føyer denne avlivingen seg inn i en rekke tap av radiomerkede hannbjørner gjennom de siste årene. Flere av disse er blitt skutt, eller omkommet i forbindelse med at de er blitt flyttet.

Läfto skulle etter sigende ha en unormal adferd. Det er nesten påfallende at hver gang det kommer et rovdyr ned i traktene på Sørlandet, så er atferden unormal. På vandringsen ned hit var atferden normal. Det er slettes ikke unormalt at bjørnen på våren lukter seg fram til kadavre, slakteavfall eller meisringer på bondegårder. Dette har bjørnen i Norge gjort før.

I Trysil ble det i -89 innført ferdselsforbud i et område hvor en bjørn spiste og oppholdt seg rundt et elgkadaver i en periode. Bjørnen fikk være i fred, mens den var ved kadaveret. Siden så ikke folk mer til den. For et par år siden ble et hytteområde østpå oppsøkt av en bjørn som var helt inne på verandaen til ei hytte og forsynte seg av en meisring. Hytteeierne i området ble av en bjørneekspert oppfordret til å fjerne spekk og meise-ringer/kuler rundt hyttene sine. Det tok ikke lang tid før bjørnen var borte.

Skremming av bjørn

Hvis Agderposten har referert riktig fra viltforvalter Lyngstad og andres bestrebelsers på å skremme Läfto bort fra området, har forsøkene etter min mening blitt gjort feil. Å skremme en bjørn inne i skogen, der man egentlig ville at den skulle være, er å feile sterkt. Bjørnen måtte nødvendigvis blitt skremt med knallskudd og knalllys der man ikke ville at den skulle være, nemlig rundt husene.

Alt taler for at skuddramaet var lite gjennomtenkt. Viltforvalteren burde ha gitt huseiere i om-

Av Arne Flor, vararepresentant i styret for Foreningen Våre Rovdyr og regionleder for Sørlandet

(fortsatt neste side)

(fortsatt fra
foregående side)

rådet en god del råd om avfall og utlagt mat omkring gårdene. Noe som hadde vært forebyggende mot bjørnebesøk. Han burde i alle fall stoppet et hvert forsøk på avliving, og heller hentet inn hjelp og råd fra noen av de som tross alt har arbeidet med denne problematikken i omkring 20 år her i landet. Flere av disse forskerne har vært borte i liknende tilfeller før, og kunne ha vært til stor hjelp.

Nå sitter man igjen med en skinnfell og ingen mulighet for en videre beriking av vår kunnskap om bjørnens vandringsmønster. Normalt legger bjørnene ut på lengre vandringer i mai. Det ville mest sannsynlig Läfto også ha gjort. Det fikk den aldri sjansen til å vise. Obduksjonsrapporten viste at bjørnen veide 139 kg. Den var i god kondisjon. Tannskiftet var avsluttet. Det fantes ikke bakterievekst i leveren. I magesekken fant veterinær Johan Schulze kun gress, jord og småstein (vekt 887 g).

Dette er sikkert ikke siste gangen at vår landsdel får besøk av bjørn. Jeg er redd for at vi i fremtiden vil famle i blinde for å lete etter løsninger, da vi ikke grep sjansen til å lære noe, da vi hadde den.

Naturvernforbundet anmelder lensmanns- betjenten

Få dager etter Läfto's avliving anmelder Naturvernforbundet lensmannsbetjent Odd Arvid Bjørnbakk. Tips fra tilskuere og uttalelser til avisene i Agder og Telemark tyder på at lensmannsbetjenten har opptrådt uansvarlig.

Etter nesten 3 måneder er SEFO's innstilling til statsadvokaten klar. Statsadvokaten konkluderer med at "Intet straffbart forhold" er begått. Som medlem av Naturvernforbundet i Aust-Agder og medlem av det fylkesoppnevnte rovdrytvalget i fylket for Naturvernforbundet, og med ansvar for disse sakene, fikk undertegnende tillatelse til å lese gjennom saksmappen.

Omfattende arbeid, men ikke tillitsvekkende konklusjon

SEFO hadde blant annet intervjuet 14 vitner i saken. Flere foto viste bjørnen før den ble skutt, samt åstedsfoto med mål og piler hvor bjørnen og skytter sto. Läfto ble skutt på 66 meters hold skrått forfra.

Kula hadde gått inn i bjørnens venstre skulder og så truffet vitale deler. Bjørnen døde umiddelbart. De av vitnene som ble spurt om Läfto's aggressivitet svarte "... ingen tegn til aggressivitet." "... ikke på noe tidspunkt aggressiv." "Den virket ikke aggressiv" "..... ingen tegn til aggressivitet i det hele tatt." Et av vitnene uttaler:

"Skal det rettes kritikk, må det være at publikum kanskje burde vært håndtert på annen måte. Det ble forsøkt med å jage publikum vekk, men dette var nærmest fänytt. Vitnet vet ikke hvem som forsøkte dette."

Lensmann i Åmli, Karl Vangsnes, var også vitne. Han svarer på spørsmål at det var ingen diskusjon på lensmannskontoret om hvordan man skulle håndtere saken. De oppfattet heller ikke bjørnesaken som noe problem.

SEFO spør også Bjørnbakk om han ikke kunne få vekk menneskene. Til det svarer han at det var umulig, og at bjørnen var som et trekkplaster på menneskene. Bjørnbakk sier ellers at han mente bjørnen var en fare for allmennheten.

Biolog Per Espen Fjeld var også vitne. Han sier i sin uttalelse at han dagen før orienterte flere involverte parter, deriblant en lensmannsbetjent Dale, om bjørnens adferd og om mulige måter å skremme bjørnen på.

"På den annen side stiller han et stort spørsmålstegn ved fellingen. Han har latt seg fortelle at situasjonen ved selve avlivingen ikke var direkte truende. Dersom det videre er rett at begrunnelsen for skuddet var at de ikke hadde lyktes i skremmingen, burde de visst at det som skjedde, var forventet fra faglig hold. Folkene på gården kunne vært bedt om å gå inn, og dyremat fjernet. Problemet ville da være løst til neste dag."

I sin vitneforklaring sier lensmannsbetjent Dale at informasjonen som Per Espen Fjeld gav dagen før antok han at ikke gjaldt han, da han var ferdig med dagens tjeneste. Informasjonen ble dermed ikke bragt videre.

Henlegger saken som "ikke straffbart"

I oppsummering 9. juli henlegger statsadvokaten saken som "Intet straffbart forhold". Det var ikke gitt fellingstillatelse på Läfto. Bjørnbakk skjøt et fredet rovdyr. Läfto hadde ikke tatt husdyr etter at den gikk ut av hiet. Det ble ikke innført noen form for ferdselsforbud. Läfto viste ingen form for aggressivitet

På denne bakgrunn anket Naturvernforbundet saken inn for Riksadvokaten 14/8. Naturvernforbundet anmoder Riksadvokaten å vurdere denne saken på bakgrunn av de manglende preventive tiltak fra politiets side sett i forhold til polititinstruksen 3 - 1. andre ledd. "Politiet skal ikke ta i bruk noe sterkere middel før mildere midler har vært forgieves forsøkt, eller situasjonen tilsier at slike må antas utilstrekkelige eller uhensiktsmessige. Når forholdene tillater det, skal målet derfor i første omgang søkes nådd gjennom råd, opplysning og tilrettevisning."

Et år er gått. Den 8. april 1999 kommer riksadvokaten med sin avgjørelse. Saken mot lensmannsforstebetjent Bjørnbakk henlegges ut fra bevisets stilling, selv om han etter riksadvokatens utsagn feilvurderte situasjonen. Samtidig kommer riksadvokaten med en skarp kritikk av lensmannsetaten og viltforvaltningen for manglende informasjon, kommunikasjon og tilrettelegging av skremmeaksjoner. Naturvernforbundet og Foreningen Våre rovdyr må være meget fornøyd med riksadvokatens påtegning, da riksadvokatens kritikk gir foreningene medhold i de oppførte ankepunktene.

Läfte på utstilling

Førstekonservator Roar Solheim orienterer om Läfto på Agder Naturmuseum i Kristiansand.

19. mars åpnet Agder Naturmuseum i Kristiansand sin utstilling av bjørnen Läfto. Bjørnen er montert av Jarle Torkildsen i nært samarbeid med museets fagfolk.

Mens utstoppede bjørner gjerne vises stående på to bein, rasende og (feilaktig) klar til å angripe og drepe, er det her lagt vekt på å presentere bjørnen slik den vanligvis oppfører seg, og slik den oftest blir sett av folk som er så heldige å få se dette dyret. Läfto er framstilt i det han labber gjennom blåbærlyngen på sin karakteristiske måte der han svinger bakbeina ut til siden, og skuffer i seg mest mulig blåbær for å fete seg opp før vinteren. Blikket er rettet skrått ned mot neste blåbærtue. Stillingen som er valgt for den monterte bjørnen, er laget på grunnlag av nitidige studier av levende bjørner, både i felt og fra videoopptak. Spesielt har Arne Nævrås filmopptak av bjørn vært til uvurderlig hjelp.

Utstillingen ble åpnet av museumsbestyrer Ovin Udø, som beklaget sterkt at denne bjørnen ble skutt. Den representerte en viktig del av forskning om bjørnens atferd i Norge, en forskning som er av stor betydning for å bevare en levedyktig bjørnebestand. Udø håpte at utstillingen kan bidra til å formidle kunnskaper om bjørn til publikum og gjøre det mulig å ta vare på de bjørnene som ennå er i live i vårt land.

Førstekonservator Roar Solheim orienterte om Läftos korte liv. Da den ble skutt, veide ungbjørnen 140 kilo:

Läftos eneste sjanse var å komme seg langt unna moren, spise seg stor og sterk så raskt som mulig, og så søke tilbake til resten av bjørnestammen for å finne en make. Først når han var blitt stor og sterk nok, kunne han ta opp kampen med de eldre hannene.

Utstillingen har vært godt besøkt, både av voksne og barn. I forbindelse med utstillingen har det også vært eventyrstunder for barn med fortellinger om bjørn.

Läfte tilhører nå Agder naturmuseum, men utstillingen er laget slik at den kan flyttes til andre lokaliteter for visning. Både museer og offentlige forvaltningsetater har vist interesse for å låne utstillingen. Utstillingen omfatter i tillegg til den utstoppede bjørnen et omfattende informasjonsmaterieell.

Agder Naturmuseum, Gimle gård, Gimleveien 23, 4687 Kristiansand S, telefon 38 09 23 88, fax 38 09 23 78
<http://www.museumsnett.no/naturmuseum/>

Av Ottar Johansen

Ulvehyl foran nasjonalforsamlingen i Paris

GROUPE LOUP FRANCE

Av Annie Moreau, anniemoreau@netcourrier.com

"Groupe Loup France" ble dannet i Sør-Frankrike i 1993 etter at noen få ulver nettopp hadde etablert en flokk. Ulven hadde forsvunnet i Frankrike på 40-tallet på grunn av jakt, gift og ødelegging av dens leveområder. I 1992 skjedde det en naturlig innvandring av ulv fra Italia, som har en bestand på omkring 500 ulver.

Den nye ulveflokken slo seg ned i Mercantour nasjonalpark i Alpene. En gruppe mennesker besluttet å starte en forening for å beskytte dem, ettersom de visste at ulvene ikke ville bli akseptert i disse fjellene uten motstand.

Ulvens hovedmeny i Mercantour er rådyr, moufflon og chamois, men den tar også for seg av de lokale saueflokkene.

"Group Loup France" bestemte seg for å arbeide for å beskytte ulvene ved å spre informasjon, men også ved å hjelpe gjeterne med hvordan de skulle behandle ulvene. GLF la stor vekt på samarbeide med gjeterne og ikke motarbeide dem.

Foreningen fikk f.eks. anledning til å gi ti gjeterhunder til gjeterne i området, frivillige hjalp gjeterne om sommeren mens sauene var på fjellbeite, og hjalp til med å få erstatning for sauer som var angrepet av ulv.

Det ble holdt mange diskusjonsmøter med gjeterne. På noen av disse var temperaturen høy, men det var også forståelse mellom naturvernere og gjeterne.

Men situasjonen er likevel fortsatt svært vanskelig og spent. Ulven er ikke virkelig akseptert i de områdene den har gjeninntatt. Noen gjeterne og jegere ønsker fortsatt ulvene drept eller fanget (for å sende dem til dyrehager!). Og nå har den franske regjeringen satt i gang et prosjekt som raskt kan føre til utrydding av de 30 ulvene som lever i Frankrike. GLF (600 medlemmer) og andre organisasjoner som WWF, SPA (den nasjonale dyrebeskyttelsesforeningen), ASPAS, ARTUS (beskyttelse av bjørn), Mountain Wilderness, Fondation Bardot, LPO (fugler), SFPEM (pattedyr), har besluttet å gå sammen om å kjempe mot prosjektet. GLF ble startet i Sør-Frankrike, men har medlemmer over hele landet. 80 pst. av befolkningen sier at de er for ulv i landet.

Ønsker du mer informasjon, eller vil bli medlem av GLF, kan du kontakte Group Loup France, BP 106 04004 Dignes Les Bains Cedex France.

GLF på Internett: www.multimania.com/glf/

Av Patrick Eininger - Avenir Animaux (Dyrenes Framtid) er 46 år og bor i Achères ved Paris. Han driver nettstedet "Dyrenes framtid" og et radioprogram med samme navn.

Paris 15. april

For andre gang på 15 dager har "Collective Wolf", en gruppe organisasjoner som arbeider for bevaring av ulvebestanden i Frankrike, gjennomført vellykkede demonstrasjoner i Paris. Gruppen består av "A pas de loup", ASPAS, ARTUS, FRAPNA, Fondation Brigitte Bardot, Groupe Loup France, Mon Ami le Loup, Wilderness Mountain, SFPEM, SPA, WWF. Demonstrasjonen ble holdt like ved nasjonalforsamlingen og hadde form av et møte for å markere motstand mot myndighetenes siste vedtak om ulv i Frankrike.

Blant de militante deltakerne i "Collective Wolf" og med stort oppbud av presse, radio og fjernsynsselskaper, lyttet mer enn 50 personer oppmerksomt på talen av Este Lauriane, leder for ulveseksjonen i SPA, den franske dyrebeskyttelsesorganisasjonen. Deretter ba "Collective Wolf" nasjonalforsamlingen om å respektere flertallet av velgere, som i følge ferske meningsmålinger, ønsker en levedyktig ulvebe-

stand i landet. Mer enn 80 prosent av velgerne har i følge meningsmålinger dette synet.

Våre lovgivende myndigheter tar ikke hensyn til dette, men retter seg i stedet etter en rekke lobby-grupper som krever fullstendig utryddelse av ulven.

Det ble minnet om at Frankrike, med en bestand på bare 30 ulver (Spania har 2000), er det eneste landet i Europa som ikke respekterer Bern-konvensjonen, selv om også Frankrike har undertegnet avtalen.

Taleren sa at de to demonstrasjonene i Paris bare var starten på en landsomfattende aksjon og mobilisering, og inviterte møtedeltakerne til å slutte seg til verneorganisasjonene som planlegger en landsomfattende demonstrasjon i juni.

Demonstrasjonen ble avsluttet med roping av slagord og ulvehyl.

Erstatningspolitikk og medieoppmerksomhet

Jeg har lyst til å lansere mitt tidligere tankegodt igjen.

Hvilke effekter har landets erstatningspolitikk for "rovdyrskader", og kan det tenkes et nytt konsept som kunne fremme mer ønskelige effekter?

Nåværende erstatningsordninger sørger for at det blir holdt kontinuerlig FOKUS med overveldende medieoppmerksomhet på "FÆLE SKADER". Etter å ha fulgt med i nærmere 20 år er jeg for egen del engstelig for at verneinteressene på sikt kanskje blir altfor underlegne rent ØKONOMISK i kampen mot slike økonomiske INCENTIVER fra Statens side.

Ingenting hadde vært bedre om jeg tar feil, men for å være føre var:

Hva med et alternativt KONSEPT fra FVR ?

1. Minn politikere om at skattebetalere betaler med større "glede" jo mere positiv verdi slik betaling skaper. Nå betaler vi for FÆLE mediabilder, heretter bør vi stille oss slik at vi betaler for INTAKT Norsk Natur.

Jeg tror at mange stortingsrepresentanter vil hilse et "gullegg" velkommen, problemet er at "gullegget" ikke blir lansert.

2. Betaling fra skattebetaler og Stat bør skje FOR reproduksjon av intakt natur. Den må således knyttes opp mot stadig påvisning av yngling og annet bevis for levedyktighet, d.v.s. BILDER av levende rovdyr og deres VELFERD i norsk natur. Mot slike bilder (og annet bevismateriale) betaler Staten ut penger, gjerne inn i et statlig fond for norsk natur. Fra et slikt fond vil man så kunne finansiere diverse prosjekter, alt fra grunnforskning til anvendt forskning, fra skadeforsikring til næringsutøvere (og friluftsfolk?) til forebyggende tiltak. Sammenlign gjerne med hvordan midler innbetalt til offentlig jaktkort og fisketrygdavgift per i dag blir forvaltet og brukt via fylkesmennenes miljøvernavdelinger.

3. Det er klart at et slikt eller liknende system forutsetter nytenkning og ny politikk omkring "krav på skadeerstatning". Jeg tror det trengs lovendringer, men når lovendringer først skal komme – jfr. Stoltenberg-regjeringens forslag til ulveområder – SÅ BØR DE KOMME HER!

4. Det ville IKKE være overraskende om tradisjonelle politiske miljøer mangler mot til å tenke en slik ordning helt igjennom. Derfor mitt

tips: Snakk med FRP's Siv Jensen. Alt som kan kalles for "reduksjon av jordbruksoverføringer" vil der møte interesse.

FOR ØVRIG VIL JEG BENYTTE ANLEDNINGEN OG TAKKE FOR BEUNDRINGSVERDIG INNSATS FRA FVR. SPEIELL TAKK TIL VIGGO REE – MANNEN FORTJENER ET MONUMENT ETTER SEG!

Med vennlig hilsen Hans Dransfeld

email – drans@frisurf.no

Miljøvernministeren møtte miljøvernorganisasjonene

Rett etter at den nye regjeringen tiltrådte, sendte Siri Bjerke ut invitasjon til alle miljøorganisasjoner om et møte for å bli kjent med disse og for å legge frem sitt syn på miljøsaker generelt.

Foreningen Våre Rovdyr var til stede med undertegnede som representant. Selv om det ikke kommer all verden ut av et slikt møte, var det en nyttig tilstedeværelse hvor alle foreninger og organisasjoner fikk 5 minutter hver til å presentere hva de stod for.

Hun snakket om de store linjer i miljøpolitikken hvor hun blant annet la stor vekt på det biologiske mangfoldet. Hun ytret også et ønske om samarbeid og god kontakt med miljøvernorganisasjoner i ulike saker fremover.

Så gjenstår det å se hva vi kan vente oss fra denne siden. La oss håpe det blir positivt!

Berit Lind

Mangelfullt naturoppsyn - en trussel mot rovdyra

Av Johan Storm Nielsen

For å kunne etablere og forvalte levedyktige bestander av de store rovdyra, er en avhengig av å ha et naturoppsyn som er i stand til å gjennomføre tilstrekkelige kontrolltiltak i utmarka året rundt. Med få unntak er det de næringsdominerte Fjellstyrene som alene har tilsynet i Statsallmenningene og annen statsgrunn.

Fjellstyrene forvalter 27 mill. da. i Sør og Midt-Norge. I Nordland Troms og Finnmark utfører Statsskog S.F., ved Fjelltjenesten oppsynet for miljømyndighetene. På privat grunn har det i all tid vært fravær av offentlig oppsyn, med unntak av spredte snøskuterkontroller og jaktoppsyn i etterkant.

Næringsinteressene har frem til Statens naturoppsyn, SNO, ble etablert i 1996, vært totalt dominerende i arbeidet med å føre kontroll med at Statens miljøpolitikk i utmarka blir gjennomført ut fra hva som tjener hele samfunnets interesser. Sjelden har vel uttrykket bukken som passer havresekken passet bedre.

Dette kan utvilsomt være en av forklaringsene på at det har tatt så lang tid å få etablert en levedyktig bjørnestamme i Midt-Norge,

Opprettelsen av SNO skjedde fordi en over lang tid hadde registrert et økende behov for intensivering og samordning av naturoppsynet. Dette behovet er spesielt stort i forbindelse med det arbeidet som gjøres med å ivareta levekårene for de store rovdyra. Da SNO ble etablert, var det meningen å opprette 26 stillinger. Dette ble meget beklagelig redusert til 13 stillinger da næringsinteressene i sentrumsregjeringen fikk innflytelse.

FJELLSTYRENE OG SNO

Fjellstyrene forvalter og fører oppsyn med grunnlag i Fjelloven som først og fremst ivaretar de rene næringsinteressene og jakt og fiske.

SNO skal føre kontroll med Naturvernloven som i første rekke berører nasjonalparkene. Når Nasjonalparkene blir etablert og utvidet, begrenser dette fjellstyrenes ansvarsområder. SNO skal også føre kontroll med Friluftsløven, Motorferdselsloven, Viltloven m.m. Det er betryggende at forvaltning og oppsyn som bare tar hensyn til næringsinteressene må vike for en mer helhetlig naturforvaltning i tråd med hva største delen av samfunnet ønsker. En slik omlegging skjer naturligvis ikke uten kamp og støy fra de som får begrenset sine gamle privilegier. For tiden arbeides

det meget aktivt, blant annet fra Fjellstyresambandet i Midt-Norge med å få overta administrasjonen av SNO.

Om politikerne atter en gang lar næringsinteressene styre miljøforvaltningen, vil være dypt tragisk, og vil kunne forsinke etableringen av tilfredsstillende rovdyrstammer ytterligere. Fjellstyrene har i lang tid grundig dokumentert sin rovdyrfientlighet og sin vernemotstand generelt. Altfor ofte ser vi at fjellstyrene fungerer som en stat i staten, som et presteskap for næringsinteressene, uten å spørre etter, langt mindre ta hensyn til andre samfunnsinteresser fra grupper som representerer langt flere enn en liten marginal gruppe saueholdere.

Da vil det være meningsløst og lite tillitsvekkende at en slik organisasjon skal få særlig stor plass i forvaltningen av statsallmenningene og annen statlig utmark som kan ha betydning for rovdyras levekår. Det er grunnlag for å hevde at det for tiden foregår en rå maktkamp mellom de som ønsker lokaldominerte forvaltningsregler av naturen, d.v.s. snøskuterkjørere, rovdyrmotstandere og saueholdere – og de som ønsker forvaltning av folk som sitter lenger unna. All erfaring tilsier at jo mere lokal forvaltning av nasjonale målsettinger, jo mere vil særinteressene til små grupper bli utslagsgivende, og miløet og rovdyra vil tape.

REGISTRERING OG DOKUMENTASJON

SNO skal etter planen bistå fylkesmannen med å samle dokumentasjon ved rovdyrskader på tamdyr. Det er betryggende at en slik registrering og en slik kompetanseoppbygging tillegges folk med svakest mulig binding til næringsinteressene. At dette skaper motstand fra enkelte fjellstyrer viser at en er på rett veg. Personer som ansettes i SNO har som oftest kompetanse på universitets- eller høyskolenivå, i tillegg til begrenset politimyndighet. Denne kompetansen gjør naturoppsynet i stand til å følge utviklingen av truete og sjeldne arter i deres leveområder.

MOTORFERDSEL I UTMARK

Antall snøskutere og firehjulsdrevne terrengsykler har i de senere år øket karftig i deler av landet. Det er grunn til å hevde at dette henger sammen med at stortingspolitikere har overlatt til lokale politikere å tolke og praktisere loven om motorisert ferdsel i utmark. Resultatet er at en i en del typiske utkantkommuner har fått en kraftig liberalisering av regelverket uten tilstrekkelig korrigering fra sentralt hold. Manglende vilje til å prioritere oppsyn gjør ikke saken bedre. Det er en kjent sak at snøskutere blir brukt i jakten på fredete dyrearter.

Kjøring med begrunnelse i næringsbehov blir i praksis tilnærmet fri ferdsel på privat grunn fordi andre berørte grunneiere kun kan stoppe ferdsel-

len ved å gå til private søksmål mot tolkningen av regelverket på egen eiendom.

Lensmannsetaten må i det minste gis midler som øker i takt med antall terrengkjøretøyer slik at vi kan få en troverdig og reell kontrollmulighet.

I statsallmenningene vil SNO-ansatte som kan operere uavhengig av kommunegrensene bli mere uforsigbare for potensielle lovbrøyttere.

En må også kunne stille berettiget spørsmål til om reindriftnæringen har reelle behov for og råd til så omfattende snøskuterbruk som en har i dag. En begrensning av snøskuterbruken gjennom innstramming av regelverket, færre dispensasjoner og økt kontroll er antagelig et av de viktigste virkemidlene for å verne rovdyrbiotopene og begrense ulovlig jakt på de store rovdyra.

FAUNAKRIMINALITET

I følge den offentlige utredningen som la grunnlaget for opprettelsen av SNO, vil arbeidet med å forebygge faunakriminalitet "være det viktigste målet for naturoppsynet".

Faunakriminalitet er oftest motivert ut fra økonomisk vinning, direkte og indirekte. Både Riksadvokaten og Justisdepartementet har en rekke ganger påpekt behovet for økt innsats mot denne kriminaliteten. Da er det meget beklagelig at det ikke er opprettet flere stillinger i SNO. Selv om mye av utkant-Norges rovdyrhat ofte har sin årsak i manglende forståelse for sammenhengen i naturen, er det illusorisk å tro at økt vegledning og økte kunnskaper alene kan stoppe miljøkriminaliteten.

Fangst og omsetning av fredete og truede dyrearter er en betydelig trussel mot arbeidet med å bevare det biologiske mangfoldet i intakte økosystemer. Spesielt i tynt befolkede områder med lite tradisjonelt friluftsliv, som i grensetraktene til Sverige, er sjansen for at miljøkriminaliteten blir oppdaget svært liten.

Økt naturoppsyn og økt risiko for å bli tatt er et viktig middel for å forhindre denne kriminaliteten. Skal Statens naturoppsyn klare å nå målene som det ble lagt opp til fra Stortingets side ved etableringen, må bevilgningene og bemanningen økes raskeset mulig, samtidig som SNO får beholde sin frie og uavhengige stilling i forhold til næringsinteressene i fjellstyrene.

Sporingsgruppe for ulv i Østfold

Vi er en gjeng på 8 personer som driver med sporing etter ulv i Østfold. Vi er ingen organisert gruppe, men driver med dette ut fra interesse for natur generelt og ulv spesielt.

Noen av oss har vært på turer i grensetraktene ved Halden og fulgt ulveflokkene siden 1997. Da en ulveflokk etablerte seg i Skiptvedt / Våler, tok aktiviteten seg veldig opp fra vår side. Vi kan vel si at vi er de som kjenner best til ulvenes bevegelser sommeren 1999. Vi har samlet en del ekskrementer som er videregitt til en hovedfagsstudent for bruk i analyse-sammenheng. Flokkens føde skal sammenliknes med hva andre flokker spiser. Det var naturlig å prioritere området på vestsiden av Glomma både fordi dette ligger nærmest i forhold til der vi bor og at man her fikk sjansen til å følge med i et nytt område helt fra starten av. Vår gruppe var antakelig den første som registrerte at det var født valper i området.

Det er viktig for oss å ikke holde noen høy profil mot media. Derfor har vi heller ikke latt oss friste til å besvare alle leserinnleggene som har stått i Østfoldavisene. Derimot har vi drevet litt opplysningsvirksomhet i lokalmiljøet hvor det har blitt lagt vekt på å informere saklig om ulven ut fra de kunnskapene vi selv har erfart fra feltarbeid. Her mener vi at myndighetene har sittet på gjerdet altfor lenge. Ved å rive informasjon til lokalbefolkningen og ikke minst husdyreiere, vil ulvens tilstedeværelse bli mindre konfliktfylt etter vår mening.

Vi sitter også med det inntrykket at mange "vanlige" mennesker ikke er så negative til rovdyr som man får inntrykk av gjennom avisene. Vi holdt et informasjonsmøte i Fredrikstad (på privat basis) der det var ca. 80 som møtte frem. Vi fikk positiv respons på dette, og det var interesse for å bli med ut i ulveområdene. Videre har vi hatt med elever og speidergrupper ut på turer. Dette har vært vellykket og gitt både oss og ungdommene hyggelige opplevelser.

Vi har knyttet kontakter til Foreningen Våre Rovdyr, Naturverforbundet i Østfold og WWF

Sporingsgruppa i Østfold

Nærkontakt med rekordgammel kongeørn

Av Vegard Bunes

Siste helga i januar i år reiste jeg på et vennebesøk til Masfjord i Nord-Hordaland. Helga var planlagt mest for det sosiale, men som ivrig ornitolog har jeg alltid med kikkerten når jeg er ute og reiser. På formiddagen den 28. tok jeg meg en spasertur innover Matresdalen for å se om det var noe fugl i området. Jeg hadde fått tips om gode muligheter for blant annet fossekall langs elva som snodde seg innover dalen.

Etter vel en kilometers trasking fikk jeg endelig sett en fossekall som stod og tippet halvveis ut i elva. Synet av vår nasjonalfugl er like vakkert hver gang jeg opplever det. Tett omkranset av stupbratte fjell vandret tankene mine mot kanskje enda mer majestetiske dyr. Dette alpine landskapet måtte jo være perfekt for rovfugl. Jeg hadde ikke før tenkt tanken før en stor mørk silhuett løfter seg fra et jorde foran meg og tar til værs. En rask sjekk i kikkerten konstaterte min mistanke. En kongeørn – på under hundre meter! Fuglen vant raskt høyde og forsvant inn mot fjellet.

Etter å ha gått noen titalls meter til, så jeg til min forbause at nok en ørn prøvde å lette. Denne var ikke like flink, og klarte ikke å ta av. Min første tanke var at fuglen hadde et

tungt bytte i klørne. Etter nok et mislykket fluktforsøk måtte jeg revurdere min teori. Ørna var tomhendt, men klarte likevel ikke å fly av sted.

Jeg fryktet at fuglen hadde skadet vingene, noe en kraftledning like ved kunne ha forårsaket. I et øyeblikk var jeg i villrede for hva jeg skulle gjøre, men fant fort ut at ørna måtte fanges hvis den var skadet. Nærmest meg derfor fuglen sakte. Den lot meg til slutt komme innpå ti meter før den på nytt forsøkte å lette.

Denne gangen hadde den maksimalt uflaks da den kjørte vingen fast i et gjerde like ved. Jeg

sprang til og fikk roet fuglen samtidig som den ble frigjort fra gjerdet. Kongeørna var noe våt i fjærdrakten, og virket utrolig stor. Dette var mitt første nærmøte med ørn, så jeg var litt usikker på om fuglen hadde normal størrelse eller ikke. Det mest forbløffende med å få fuglen i hende, var at den faktisk var ringmerket. Antok umiddelbart at fuglen stammet fra ett eller annet lokalt prosjekt, og noterte ned ringnummeret.

Etter hvert fikk jeg tilkalt skyss, og ørna ble fraktet ned til Matre Havbruksstasjon. En lokal rovfuglentusiast, Magne Sleire, ble oppringt da han kunne forvare fuglen til den var restituert. Han konstaterte umiddelbart at det dreide seg om en gammel hunn. Trolig den største kongeørna han hadde sett. Vi kunne ikke se noen ytre tegn til skade på fuglen, og magen virket nærmest overfylt av mat.

På vei hjem tok Sleire kontakt med rovfugleekspert Alf Ottar Folkestad. Etter mistanke om at fuglen rett og slett hadde forspist seg, ble det gjort et forsøk på å slippe ørna. Den hadde da vært i forvaring i nærmere to timer, og slippet ble gjort fra en liten høyde. Denne gangen takket kongeørna for tilliten og fløy av sted like majestetisk som bare en ørn kan.

Vel hjemme ble Ringmerkingssentralen på Stavanger Museum kontaktet. De har oversikt over alle ringmerkede fugler i Norge, og er rette instans å kontakte for spørsmål om merkede fugler. De kunne opplyse at fuglen var merket som reirunge i Surnadal i Møre & Romsdal helt tilbake i 1974! Jeg fikk bekreftet svaret minst tre ganger, for dette var helt utrolig. En nesten 26 år gammel kongeørn! Den var jo nesten like gammel som meg selv.

Etter litt undersøkning (takk til Viggo Ree) viste det seg at dette nok ikke var verdensrekord da kongeørner på rundt 50 år er kjent fra litteraturen, men funnet var trolig en solid norgesrekord. Med sensasjonspreget stemme kunne også Magne Sleire fortelle at han trolig hadde fulgt med denne ørna i nærmere femten år uten å vite dens opphav.

I ettertid virker hele situasjonen som å finne nåla i høystaken. En ting er å komme nært innpå et så flott rovdyr. At ørna i tillegg hadde ring, og trolig er Norges eldste er like utrolig som å vinne i lotto. Og som en god historie bør, endte denne godt. Jeg gleder meg til å se "gamlemor" igjen – kanskje om femten år!

Gaupejakt uten resultat i Voss

Voss Grunneigarsamskipnad har gjennom prosjektet "Utmarksnæring" satt i gang organisert gaupejakt i Voss Kommune. Ca 30 jegere har meldt sin interesse for jakten. Da det kun var noen dager igjen av jakten ikke skutt gaupe og heller ikke sett spor av gaupe.

Før det ble startet jakt i Voss kommune ble det ikke foretatt sporregistreringer og heller ikke vurdert "skadeproblemet" i forhold til bufe i området.

Rovdyrmeldingen som Stortinget vedtok i 1997 åpnet opp for fri gaupejakt i Vestlandsfylkene da det ikke skulle etableres faste bestander av gaupe på Vestlandet.

Dette fordi gaupa kunne komme i konflikt med bufeholdet.

Vedtaket om fri gaupejakt på Vestlandet er politisk motivert og ser vekk fra naturforvaltningsperspektivet. Gaupa er det eneste ville kattedyret i faunaen vår og var nesten utryddet i Norge i 1930 årene. Norge ratifiserte Bern-konvensjonen om vern av rovdyr i 1986 og er forpliktet av den internasjonale naturvernunionen IUCN om å verne rovdyrene. Gaupa står og på den såkalte "rødlista" over truede rovdyr. I Sør-Norge var gaupa fredet fram til 1992. På Vestlandet dreier det seg om streifdyr. Det er vanskelig å beregne hvor stor bestanden er. I Hordaland har naturforvaltningen anslått at der kan være opp til 10 dyr, men tallet er

usikkert.

Å felle et streifdyr har ingenting å si for bestanden av gaupe i området. Dette blir opplyst av Norsk institutt for naturforskning.

Tap av sau og lam som skyldes rovdyr er en svært liten prosentel (0-4 %) sammenlignet med tap som har andre årsaker. I følge Statistisk Sentralbyrå, Direktoratet for naturforvaltning ble det i 1998 utbetalt erstatning for 8 sauer i Sogn og Fjordane og ingen i Hordaland der sauer kan være drept av gaupe. Gaupe er ikke noe problem på Vestlandet.

I løpet av de 2 siste årene er der på Voss ikke kommet fram sikre opplysninger om tap av sau og lam som kan skyldes gaupe.

I debatten om gaupejakt på Voss er det blitt hevdet at gaupa forringer mangfoldet i naturen ved at de vanligste byttedyrene for gaupa forsvinner. Dette er det ikke faglige grunner for å hevde. Gaupa er en del av mangfoldet i naturen og hører hjemme der. Vi har gjennom internasjonale avtaler forpliktet oss til å ta vare på den. Det er en stor verdi i seg selv å være ute i vakker natur og kanskje få se ei gaupe.

Jeg oppfordrer Foreningen Våre Rovdyr å prøve å få forandret vedtaket om fri gaupejakt på Vestlandet. De lokale naturforvaltningene i kommuner og fylker må sterkere på banen for å beskytte gaupa som individ i naturen.

Av Carl Birger Alm,
Styremedlem i Voss
Naturvernlag og
medlem av FVR.
Har arbeidet med
naturvernsaker de
siste 4-5 år. Er lege
ved Sentralsjuke-
huset på Voss.

Ingen gauper skutt i Agder

I Aust- og Vest-Agder resulterte det i 0 skutte dyr. I Vest-Agder, hvor det er fri jakt på gaupe, ble riktignok ei gaupe avlivet. Den hadde gått i ei revesaks.

For Aust-Agders del var det gitt en kvote på 10 dyr. Ingen dyr ble skutt, selv ikke i Bygland hvor de mest erfarne gaupejegerne finnes. Igjen legger Viltforvalteren, Helge Lyngstad, det meste av skylda på den dårlige vinteren med lite snø og dårlige sporingsforhold. Fylkesmannen har tidligere ment at 25 - 35 dyr utgjorde bestanden i A.A., men innrømmer nå at tallene muligens er for høye. Det er ikke foretatt noen form for sporinger fra Fylkesmannen de siste årene, noe FVR har påpekt overfor avdelingen ved kvotefastsetting. Før var prinsippet ble heller ikke her lagt til grunn ved kvotefastsetting. I følge gaupeforskeren Odde er 1 gaupe pr 300 kvkm en stor bestand av gaupe.

Mvh Arne

"Ulvehybrider" skutt i Østfold

I perioden 13.12.99 - 29.1.00 ble bevegelsene til en radiomerket ulvevalp i den såkalte Skiptvedt-flokken lagt ut på kart, som et samarbeid mellom Fylkesmannen i Østfold og Direktoratet for naturforvaltning.

En av ulvevalpene i Skiptvedt-flokken ble påkjørt i oktober. Mistanke om at valpene i denne flokken var blanding mellom ulv og hund førte til at det ble bestemt at disse skulle merkes. Prøver av den påkjørte valpen ble sendt til Sverige for DNA-testing, og resultatene tilsier at valpen med stor sannsynlighet er en hybrid.

Søsteren til denne valpen ble radiomerket den 13. desember 1999. Man har ikke kunnet lokalisere radiosignaler fra den merkede tispa siden 18. februar. Det er forsøkt peilet med fly rundt hele Oslofjorden uten hell. Det er iverksatt jakt på valpene i perioden 4. februar til og med 14. april, og jakta er avgrenset til Østfold og Akershus fylker. To valper er skutt per 17. mars 2000.

(Direktoratet for Naturforvaltning)

ULVEN

En langbeint, tungsinn, gråbeint en, gikk og trasket fra sten til sten. Spisse tenner, og kraft som en kar ulven har noe andre ikke har mange rare navn og dårlig rykte varige mén, men ingen ting å frykte.

En langbeint, smidig, gråbeint en vakker, naturlig med linje så ren. Dens uling kan høres på mang en tur et spennende innslag i vår natur. Vi føler en blanding av spenning og angst, hva blir gråbeinens neste fangst?

En langbeint, fryktet, gråbeint en hatet av mange, elsket av den som synes ulven er velkommen tilbake, for å stifte familie og finne sin make. Ulven har kommet for å bli, myten om den slemme ulven er forbi.

Hilsen Camilla 16 år.

Bjørnens liv

Professor Kåre Elgmork er den forsker som har fulgt utviklingen i den norske bjørnebestand lengst. Han har også inngående kjennskap til dyreartenes utviklingshistorie. Det er nå gått 20 år siden han kom med sin populærvitenskapelige bok "Bjørn i naturen" hvor han oppsummerte det som den gangen var viten og oppfatning om denne kontroversielle dyrearten.

I løpet av de siste tyve årene har bjørneforskningen både i Norge og verden forøvrig, gjort fremskritt. Ikke minst gjelder det den norske og skandinaviske bjørnen. Når Elgmork nå presenterer sin nye bok "Bjørnens liv", gjør han ny viten tilgjengelig for menigmann. Og la det være sagt at denne nye viten er ikke uvesentlig.

Det er nok å nevne at det i 1984 ble fremlagt en offentlig rapport som fortalte oss at Norge hadde en bjørnebestand på 160 til 230 dyr, fordelt på flere ynglende bestander. Bestandstallet har senere kommet ned på et 40-talls dyr som stort sett består av ikke reproduserende, omstreifende hanndyr. Dette korresponderer omtrent med det individtall man gikk ut fra før arten ble fredet i 1973.

I tiden før hans forrige bok var muligheten til å komme i direkte kontakt med bjørn i Norge stort sett begrenset til enkelte sporfunn på skaresnø om våren, samt funn av byttedyrrester. Å lete etter disse få tilfeller i den jungel av mytepåvirkede feilmeldinger som alltid var til stede, var ingen enkel oppgave. Siden midten av 1980-tallet har Skandinavisk bjørneforskning tatt radiotelemetri i bruk, hvilket gir muligheter for – om man vil – å følge enkeltindivider fra time til time over flere år. Det betyr selvsagt en helt annen virkelighet for forskningen. Ikke så få myter og feilforestillinger har måttet vike plass for ny og konkret viten.

Kåre Elgmork er en forsker som er villig til å korrigere sine oppfatninger ut fra dette. Han er også kjent for sin evne til å fremføre forskningsresultater på en måte som er til å forstå for menigmann. Derfor har "Bjørnens liv" blitt en lett forståelig fremstilling av den viktigste viten vi i dag har om en av de mest fåtallige dyrearter i norsk fauna. Denne boken bør finnes i bokhyllen til enhver som er interessert i norsk natur.

Kåre Elgmork: "Bjørnens liv", Koltorp Forlag.

Gaupedalen

Med "Gaupedalen" har Geir Sjøli og Einar Sigstad kommet med sin andre barnebok om store rovdyr. Den første boken "En bjørnefortelling" kom i 1997, også den fra Cappelen forlag. I "Gaupedalen" får barna følge en hunngaupes liv gjennom et år. Året byr på gode dager gjennom møte med hanngaupa på ettervinteren og samliv med ungene gjennom sommeren og neste vinter frem til familien splittes opp neste vår. De unge gaupene må da starte sitt selvstendige liv. Men et rovdyrs liv byr også på dramatiske øyeblikk gjennom matsøk, forsvar av unger, møte med andre rovdyr og ikke minst jegere og deres jakthunder.

Geir Sjølis tekst er enkel og lett forståelig for barn. Kanskje kunne barnets vitebegjær ha blitt ytterligere pirret ved å tillegge skogens mystikk mere vekt, men her kommer man lett opp i en avveining mellom realisme og romantisk overtro. Det viktigste er imidlertid å stimulere barnets naturlige interesse for sine medskapninger.

Bakerst i boka finner vi et faktaark med de sentrale opplysninger om gaupa i Norge. Boka er rikt illustrert av Einar Sigstad. Bildene er gjennomgående holdt i en lys og lett tone, hvilket understreker kattedyrets karakter. Også dyrenes holdninger og karaktertrekk i de ulike situasjoner kommer godt frem. En (i denne sammenheng) liten detalj bør imidlertid påpekes: Kattedyrene dreper vanligvis med strupebitt, og biter ytterst sjelden over nakken. Det har imidlertid mindre betydning for helhetssinntrykket av de mange interessevekkende bilder som boken har.

Har din eller naboens håpefulle snart fødselsdag? Da kan boken kanskje være en god ide som interessevekkende gave.

Geir Sjøli og Einar Sigstad: "Gaupedalen", Cappelen forlag

Send stoff til tidsskriftet!

Det er planlagt fire utgaver av Tidsskriftet Våre Rovdyr i år. Til dette trenger vi mye godt stoff: reportasjer, artikler, intervjuer, rapporter, store og små nyheter, kommentarer m.m. Vi trenger også fotografier og tegninger, og er interessert i å presentere fotografer/kunstnere som arbeider innenfor vårt område.

Vi lover å gjøre vårt beste for at stoffet skal få en god presentasjon i bladet. For å lette redaksjonens arbeid, er det en fordel om stoffet leveres som e-post, eller at det gis melding på e-post om at saker er sendt i posten.

Tekst bør fortrinnsvis kunne leses av Microsoft Word. Bruker du et tekstbehandlingsprogram som du ikke er helt sikker på, kan du sannsynligvis lagre teksten som .rtf, ascii-tekst, .txt, ms-dos-tekst e.l. Du kan selvsagt også klippe og lime teksten rett inn i e-postprogrammet. Det samme gjelder om du vil sende teksten på diskett eller cd.

Ferdig skannede bilder kan sendes som .jpg i oppløsning ca. 150 dpi i den størrelsen du tenker deg bildene gjengitt i bladet (f.eks. en hel side ca. 21x30 cm). Vi vil satse på noen få fargesider – de fleste sidene blir i sort. Vi kan gjøre om fargebilder til sort-hvitt. Du kan selvsagt også sende bilder som kopier, negativer eller dias i posten. Det er en fordel med en adressert og frankert konvolutt om du ønsker materiell i retur.

Redaktørens adresse er:

Ottar Johansen,
Heståsen,
4827 Frolands Verk
e-post: otjohan@online.no
<http://home.sol.no/~otjohans/>

Foreningen Våre Rovdyr

Postboks 195. 2151 Årnes

Internett: <http://www.fvr.no/> Telefon: 63909356

Medlemskontingent	min. kr. 150,-
Familemedlem	min. kr. 250,-
Abonnement	min. kr. 150,-
Juniormedlem (under 18 år)	kr. 75,-
Postgiro	0533.02.79232
Bankgiro	2800.11.12149

FORENINGEN VÅRE ROVDYR arbeider for å spre fakta om rovpattedyr og rovfugler, og for at disse artene skal leve i livskraftige bestander og forvaltes etter norsk lov og internasjonale avtaler

Leder					
Berit Lind,	Sophus Aars vei 27,	0588 Oslo,	priv. 22 22 97 19		
Sekretær					
Yngve Kvebæk,	Maridalsveien 225c,	0467 Oslo	priv. 22 95 08 66,	arb. 23 18 56 07	mob. 91 54 41 91
Kasserer					
Stig Anderson,	Fjæreveien 211,	4890 Grimstad	priv. 37 04 33 80,	arb. 37 02 5000	mob. 93 44 38 15
Styremedlemmer					
Trond Aspelund	Ekebergdalen	1912 Enebakk	priv. 64 92 62 43,	arb. 66 80 58 58	
Geir Sjøli,	Sjøli,	2164 Skogbygda	priv. 63 90 85 35,		mob. 90 77 41 34
Morten Bilet c/o Osmo	Måltrostveien 33 A	1430 Ås	priv. 64 94 31 14,	arb. 22 90 20 00,	mob. 93 04 71 78
Medietalsmann: (perm. til 20. 6.)					
Viggo Ree,	Pamperudbakken,	3530 Røyse	priv. 32 15 77 15	faks 32 15 78 22	mob. 94 41 22 30
Vararepresentanter					
Terje Hareide	Postboks 184	2660 Dombås			mob. 94 83 24 70
Ellen Arnesen,	Elgtråkket.	2016 Frogner,	priv. 63 82 07 20	arb. 22 10 21 10	
Arne Flor	Bergstien 18	4842 Arcndal	priv. 37 03 16 95		mob. 94 29 86 26
Erling Mømb	Strandstykket 49	2409 Elverum	priv. 62 41 04 96		

Regionleder Nord-Norge
Hans Gundersen, Vidrek,
8520 Ankenesstrand priv. 76 95 96 55,
arb. 76 92 34 00

Regionleder Sørlandet
Arne Flor,
se over

Lokalkontakter:

Øst-Finnmark

Hans Dransfeld
9930 Neiden
p 78 99 63 07

Vest-Finnmark

Tom Eirik Ness
Miljøvemkontoret
9520 Kautokeino
a 78 48 58 00
p 78 48 50 37

Nord/Midt-Troms

Hans Prestbakmo
Trollbakken 6
9220 Moen
p/a 77 83 13 24

Sør-Troms

Ole Halvorsen
Straumen
9410 Borkenes
p 77 09 24 92

Hordaland

Rune Olav Vetås
Kolstibotn 54
5098 Bergen
p 55 27 04 93

Rogaland

Svein Efteland
Toreskogvn. 35
4060 Kleppe
p 51 42 62 47
a 51 42 1107

Vest-Agder

Eivind Mauland
4653 Hægeland
a 38 02 22 65

Aust-Agder

Ame Flor
Bergstien 18
4842 Arendal
p 37 03 16 95
mobil 94 29 86 26

Vestfold

Helge Schjerve
Evjuveien 3
3647 Hvitvingfoss
p 32 76 82 74

Buskerud

Viggo Ree
Pamperudbakken
3530 Røyse
p 32 15 77 15
mobil 94 41 22 30
faks 32 15 78 22

Valdres

Svein Sørli
Vestringsbygda
2910 Aurdal
p 61 36 46 94

Land

Geir Høitomt
Rute 527
2870 Dokka
p 61 11 13 20

Ottadalen

Per Bådshaug
Boks 155
2686 Lom
p 61 21 14 18

Dovre/Rondane

Terje Hareide
Boks 184
2660 Dombås
mobil 94 83 24 70

Røros

Tom Johansen
Skjefeldalen
7460 Røros
p 72 41 38 35

Nord-Østerdal

Hans J. Engan
2500 Tynset
p 62 48 04 40

Sør-Hedmark

Ole J. Myhrvold
Hyttebakkstien 9
2200 Kongsvinger
p 62 81 52 22

Aurskog/Høland

Svein Evensen
Lille Husebyvei 9
0379 Oslo
p/a 22 52 05 68

Haldensområdet

Johnny Eriksen
Frøyasvei 37
1782 Halden
p 69 18 71 10
mobil 94 31 65 99
a 69 30 32 00

Til
Foreningen
Våre Rovdyr,
Postboks 195,
2151 Årnes

Verv medlemmer!

Foreningen Våre Rovdyr trenger flere medlemmer for å arbeide effektivt for bevaring av Norges rovdyrbestander. Bruk tidsskriftet til å verve nye medlemmer. Bestill vår informasjonsbrosjyre.

VERVEPREMIE: De tre beste ververe får gaupepeilingtur. De ti neste får gaupe- eller bjørnebarnebok

JEG HAR VERVET FØLGENDE NYE MEDLEMMER:

Navn:

Navn:

Adresse:

Adresse:

Postnr. /sted:

Postnr. /sted:

Telefon: e-post:

Telefon: e-post:

Navn:

Navn:

Adresse:

Adresse:

Postnr. /sted:

Postnr. /sted:

Telefon: e-post:

Telefon: e-post:

Medlemmene er vervet av:

Navn:

Adresse:

Postnr. /sted:

Telefon: e-post: